

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στις Ευρωπαϊκές Πολιτικές Νεολαίας
Εκπαίδευσης, και Πολιτισμού

«Το Ελληνο-Γερμανικό και το Γαλλο-Γερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας ως εργαλείο
χάραξης κοινής πολιτικής για την κοινωνική, πολιτική και μορφωτική προσέγγιση
των ευρωπαϊκών λαών»

Διπλωματική εργασία της
Μακρή Μαρίας (ΑΜ: myp17006)
Θεσσαλονίκη, Ιούλιος 2020

«Δηλώνω υπευθύνως ότι όλα τα στοιχεία σε αυτή την εργασία τα απέκτησα, τα επεξεργάστηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία. Δηλώνω επίσης υπευθύνως ότι, όπως απαιτείται από αυτούς τους κανόνες, αναφέρω και παραπέμπω τις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δεν συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου».

Περίληψη

Οι διμερείς σχέσεις μεταξύ χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελούν το πλαίσιο μέσα στο οποίο η παρούσα εργασία επιχειρεί να μελετήσει την σημασία της ίδρυσης και λειτουργίας Ιδρυμάτων Νεολαίας. Συγκεκριμένα, εξετάζονται παράλληλα οι περιπτώσεις Γαλλίας-Γερμανίας και Ελλάδας-Γερμανίας.

Αρχικά, γίνεται μία ιστορική αναδρομή στις σχέσεις αυτών των χωρών, ώστε να καταστεί σαφής η κοινωνική, πολιτική και οικονομική τους αλληλεπίδραση στο πέρασμα των χρόνων. Όσον αφορά στην Γαλλία και την Γερμανία, βρίσκουμε τις ρίζες της μεταξύ τους αντιπάθειας στον γαλλο-πρωσικό πόλεμο του 1870-1871, επομένως κρίνεται σκόπιμη η ανασκόπηση από εκείνο το χρονικό σημείο.

Στην περίπτωση της Ελλάδας με την Γερμανία, δίνεται έμφαση στις σχέσεις τους από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι και τα χρόνια της οικονομικής κρίσης της Ευρώπης. Έχοντας ολοκληρώσει την ιστορική αναδρομή, το κέντρο του ενδιαφέροντός μας μετατοπίζεται στην Ίδρυση και την λειτουργία, καταρχάς, του Γαλλο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας, το οποίο είναι και το αρχαιότερο. Παρατηρούμε την δομή, τα πεδία δράσης, τις ενέργειες και τις θετικές επιπτώσεις στους νέους των δύο χωρών. Κατόπιν, στρεφόμαστε στο νεοσύστατο Ελληνο-γερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας, το οποίο δημιουργήθηκε στα πρότυπα του Γαλλο-γερμανικού. Αν και είναι πολύ νωρίς για μία εκτεταμένη μελέτη του εν λόγω ιδρύματος, προσπαθούμε, δια του παραλληλισμού της φιλοσοφίας τους, να εξάγουμε όσο το δυνατόν ασφαλή συμπεράσματα για την εξέλιξή του και τις θετικές προοπτικές του.

Αυτό που θέλουμε να τονίσουμε και στις δύο περιπτώσεις είναι πως τα Ίδρύματα Νεολαίας μπορούν να αποτελέσουν σημαντικό εργαλείο στα χέρια των κρατών, ώστε να διασφαλίσουν και να εξελίξουν τις μεταξύ τους σχέσεις σε κοινωνικό, πολιτικό και μορφωτικό επίπεδο, στο πλαίσιο της αλληλοκατανόησης και της ανταλλαγής απόψεων. Τα παραπάνω επιχειρούνται με την μέθοδο της ποιοτικής έρευνας και συγκεκριμένα με την μέθοδο της μελέτης περίπτωσης.

Λέξεις κλειδιά:

Ίδρυμα Νεολαίας, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, διμερείς σχέσεις, κοινωνία, πολιτική, πολιτισμός

Abstract

This paper attempts to study the importance of the establishment and operation of Youth Offices within the framework of bilateral relations between the countries of the European Union. Specifically, it examines the cases of France-Germany and Greece-Germany in parallel.

Initially, a historical review of the relations between these countries is made, in order to clarify their social, political and economic interaction over the years. As far as France and Germany are concerned, we find the roots of the dislike between them in the Franco-Prussian War of 1870-1871, so our intention is to review from that point in time.

In the case of Greece and Germany, emphasis is placed on their relations from World War II to the recent economic crisis in Europe.

Having completed the historical background, our focus shifts firstly to the establishment and operation of the Franco-German Youth Office, which is also the oldest. We observe its structure, scope, actions and positive effects on the youth of the two countries. Then, we turn to the newly established Hellenic-German Youth Office, which was created according to the model of the French-German one. Although it is too early for an extensive study of this institution, we try to draw as safe conclusions as possible about its development and its positive prospects comparing with their philosophy.

What we want to emphasize in both cases is that the Youth Offices can be an important tool in the hands of any state, in order to ensure and develop the relations between them at social, political and educational level, in the context of mutual understanding and exchange of views. We attempt to show the above using the method of qualitative research, and specifically the method of case study.

Keywords: Youth Offices, France, Germany, Greece, bilateral relations, society, politics, culture

Περιεχόμενα

Περίληψη	2
Abstract.....	3
Περιεχόμενα.....	4
1 Εισαγωγή	7
2 Έρευνα	9
2.1 Μεθοδολογία.....	9
2.2 Ορισμός και στοχοθεσία της έρευνας	9
2.3 Τα είδη της επιστημονικής έρευνας	10
2.3.1 Ποιοτική Έρευνα	10
2.3.2 Μελέτη Περίπτωσης	11
2.4 Δείγμα της έρευνας	12
2.5 Ανάλυση έρευνας – Παρουσίαση αποτελεσμάτων	12
3 Οι σχέσεις Γαλλίας και Γερμανίας διαχρονικά.....	14
3.1 Οι Γαλλο-γερμανικές σχέσεις πριν το 1945.....	14
3.2 Οι Γαλλο-γερμανικές σχέσεις μετά το 1945	15
4 Ίδρυση και λειτουργία του Γαλλο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας.....	18
4.1 Εκπαιδευτικά μαθήματα με την στήριξη του Γαλλο-Γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας.....	19
4.1.1 Βασική εκπαίδευση για διαπολιτισμικούς “Youth Leaders”.....	20
4.1.2 Θεματικά μαθήματα κατάρτισης και προχωρημένη εκπαίδευση	20
4.1.3 Εκπαιδευτικά σεμινάρια για συγκεκριμένες πτυχές των συναντήσεων νέων	21
4.1.4 Εκπαιδευτικά σεμινάρια για συναντήσεις νέων που περιλαμβάνουν συγκεκριμένες ομάδες-στόχους	21
4.1.5 Εκπαίδευση για συναντήσεις νέων με εμπλοκή συγκεκριμένων περιοχών	21

4.1.6	Γαλλογερμανικά σεμινάρια γλωσσολογίας μέσα από τα συνέδρια των νέων	21
4.1.7	Γαλλο-γερμανικά εκπαιδευτικά σεμινάρια για διερμηνείς ομάδων22
4.1.8	Δίδυμες πόλεις22
4.1.9	Πρεσβευτές της Νεολαίας (Youth Ambassadors)23
4.1.10	Διεθνές πρόγραμμα εθελοντισμού23
4.1.11	Πρόγραμμα για δημοσιογράφους24
4.1.12	Πρόγραμμα ανταλλαγής νέων24
4.2	Το Γαλλο-Γερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας και τα Βαλκάνια24
4.2.1	Ανταλλαγές νέων25
4.2.2	Η Ίδρυση του Γραφείου Περιφερειακής Συνεργασίας των Νέων (RYCO)	26
5	Κεφάλαιο 5 ^ο – Το Γερμανο-πολωνικό Ίδρυμα Νεολαίας GPYO29
5.1	Εισαγωγή – Ίδρυση του Γερμανο-πολωνικού Ιδρύματος Νεολαίας GPYO	29
5.2	Τα προγράμματα του GPYO30
5.3	Διμερή προγράμματα του GPYO31
5.4	Τριμερή προγράμματα του GPYO32
6	Οι Ελληνο-γερμανικές σχέσεις από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι τα χρόνια της οικονομικής κρίσης33
6.1	Εισαγωγή – Τα χρόνια της κατοχής33
6.2	Η πρώτη μεταπολεμική περίοδος34
6.3	Οι εγκληματίες πολέμου και το ζήτημα των αποζημιώσεων37
6.4	Η Ελλάδα και η Γερμανία στο κοινό πλαίσιο της Ενωμένης Ευρώπης38
6.5	Η στάση της Γερμανίας κατά την δικτατορία των Συνταγματαρχών39
6.6	Η περίοδος της μεταπολίτευσης40
6.7	Από το 2000 έως την περίοδο της κρίσης43
7	Ίδρυση και λειτουργία του Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας45

8	Πεδίο δράσης και προοπτικές του Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας - Συμπεράσματα	54
9	Βιβλιογραφία	63
9.1	Ελληνική	63
9.2	Ξενόγλωσση	64
9.3	Διαδίκτυο.....	66
9.4	Άλλες πηγές:.....	69

1 Εισαγωγή

Η ιδέα της συνοχής των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη χάραξη κοινών πολιτικών με σκοπό την ευημερία των Ευρωπαίων πολιτών αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της Ένωσης αυτής. Η ενιαία νομισματική εξίσωση, όμως, όξυνε τις διαφορές και τόνισε τις αντιθέσεις αποκαλύπτοντας μια Ευρώπη δύο ταχυτήτων. Η οικονομική ομοιογένεια δεν προσέφερε το αίσθημα της ενότητας, που τόσο πολύ επιζητούσαν οι εμπνευστές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η οικονομική κρίση που βιώνουν αρκετές χώρες της Ευρώπης έχει προκαλέσει ρήγμα στις σχέσεις αρκετών Ευρωπαίων εταίρων, δίνοντας πλέον βαρύνουσα σημασία σε νέους τρόπους προσέγγισης και επικοινωνίας των Ευρωπαϊκών λαών. Η δια βίου εκπαίδευση, η ανεργία των νέων καθώς και η αποστράγγιση του εξειδικευμένου προσωπικού από την πατρίδα τους αποτελούν σημάδια των καιρών της οικονομικής κρίσης. Η ίδρυση, όμως, των Ινστιτούτων Νεολαίας έχει στόχο την ανάπτυξη δικτύων μεταξύ των ευρωπαϊκών λαών, των οποίων οι σχέσεις δοκιμάζονται εδώ και καιρό.

Το Ελληνο-γερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας δημιουργήθηκε με αυτόν το σκοπό, έχοντας ως απώτερο στόχο τη δημιουργία ενός ισχυρού δικτύου ανταλλαγής νεολαίας και ενσωμάτωσης της στις σύγχρονες κοινωνικές, πολιτικές και, κυρίως, οικονομικές συνθήκες, άκρως καταρτισμένη για την αντιμετώπιση και ενσωμάτωσή της στα καινούρια εργασιακά μοντέλα που προωθούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι διμερείς σχέσεις Ελλάδας και Γερμανίας ήταν πάντα ένα φλέγον πολιτικό ζήτημα για την Ελλάδα αλλά και για όλη την Ευρωζώνη. Από τις γερμανικές επανορθώσεις μέχρι και σήμερα, η σχέση αυτή είναι ασταθής, κυρίως μετά την είσοδο της Ελλάδας στην κρίση του 2009, όπου οι σχέσεις των δύο λαών δοκιμάστηκαν και συνεχίζουν να δοκιμάζονται κάτω από τις δύσκολες οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές συγκυρίες. Τα αντιγερμανικά αισθήματα κυριάρχησαν και η εικόνα της Γερμανίας επιδεινώθηκε δραματικά. Ο επαναπροσδιορισμός των σχέσεων αυτών και η προώθηση της συνεργασίας των δύο λαών στον τομέα της εκπαίδευσης, της νεολαίας και του πολιτισμού αποτελεί ένα ενδιαφέρον εγχείρημα, παρόλο που βρίσκεται ακόμη σε πρωτόλειο στάδιο υλοποίησης. Η ίδρυση του Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας αποτελεί ένα θετικό σχέδιο, σε αντιδιαστολή με τις δύσκολες μεταρρυθμίσεις που προωθούνται από τους Ευρωπαίους εταίρους μας, με κύριο εκφραστή τη γερμανική

πλευρά. Η επίτευξη της λειτουργίας του Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας σκοπό έχει να κινητοποιήσει τους νέους των δύο χωρών στη δημιουργία ποιοτικών σχέσεων και στην υλοποίηση νέων ιδεών. Το Ίδρυμα αυτό στοχεύει στην ενίσχυση της διαδικασίας συμφιλίωσης και κατανόησης των δύο λαών. Αποτελεί έναν ανεξάρτητο οργανισμό, που στο εγγύς μέλλον πρόκειται να λαμβάνει κονδύλια και από τις δύο χώρες και να ενθαρρύνει την ανταλλαγή νέων στους τομείς της εκπαίδευσης αλλά και της εργασίας.

Στην παρούσα εργασία, θα αναλύσουμε την σημασία της σύστασης, αλλά και της ουσιαστικής λειτουργίας του Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας, σε αντιπαραβολή με το αντίστοιχο Γαλλογερμανικό Ίδρυμα. Συγκεκριμένα, θα αναφερθούμε στην ίδρυση και τις ποικίλες δράσεις του – ήδη σχεδόν 60ετούς – Γαλλογερμανικού Ιδρύματος, με σκοπό την ανάδειξη της σπουδαιότητας της ύπαρξης τέτοιων φορέων και στην χώρα μας.

2 Έρευνα

2.1 Μεθοδολογία

Θέλοντας να ορίσουμε την έννοια της μεθοδολογίας, μπορούμε να πούμε πως είναι το σύνολο των διαδικασιών και των μεθόδων που μπορούν να εφαρμοστούν, προκειμένου να πραγματοποιηθεί μια ερευνητική διαδικασία. Σε αυτήν την ερευνητική διαδικασία χρησιμοποιούνται σωστά ορθολογικές τεχνικές αλλά και διαδικασίες, οι οποίες είναι συνδυασμένες για τη διερεύνηση ενός προβλήματος που υφίσταται στο σύνολό του (Ζαφειρόπουλος, 2005). Η μεθοδολογία που επιλέγεται στην εκάστοτε ερευνητική διαδικασία κατέχει σημαντικό ρόλο ως προς το αποτέλεσμα της έρευνας, τα συμπεράσματα αλλά και τις προτάσεις που θα προκύψουν από αυτά. Μπορούμε λοιπόν να πούμε πως η επιτυχία της έρευνας κρίνεται σε μεγάλο βαθμό από τα μεθοδολογικά εργαλεία που θα χρησιμοποιηθούν.

Συγκεκριμένα, στο θεωρητικό σκέλος της παρούσας εργασίας, έγινε χρήση δευτερογενούς έρευνας η οποία περιλαμβάνει επισκόπηση σε ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία, χρήση πηγών από το Διαδίκτυο, από επιστημονικά περιοδικά και άρθρα του ελληνικού και ξένου τύπου. Αναφορικά με την πρωτογενή έρευνα που εκπονήθηκε, υπάρχει ανάλυση στη συνέχεια της εργασίας.

Στο παρόν κεφάλαιο θα παρουσιάσουμε τις μεθόδους που επιλέχθηκαν, θα διευκρινίσουμε τον τρόπο επιλογής του δείγματος και θα αναφερθούμε στα αποτελέσματα, αλλά και στα προβλήματα και τους περιορισμούς που συναντήσαμε.

2.2 Ορισμός και στοχοθεσία της έρευνας

Εάν πρέπει να δοθεί ένας γενικός ορισμός για το τι είναι μία έρευνα, τότε θα μπορούσαμε να πούμε πως «η διεξαγωγή μίας έρευνας είναι η συστηματική συγκέντρωση, απογραφή και ανάλυση στοιχείων που έχουν σχέση με κάποιο προβληματισμό ή ανάγκη». Σύμφωνα με την Επιτροπή Ερευνών του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (2009), ο ορισμός της έρευνας είναι ο εξής: «Έρευνα είναι η δημιουργική εργασία που αναλαμβάνεται σε συστηματική βάση με σκοπό την αύξηση του αποθέματος γνώσης. Στην έρευνα, μπορεί να μην προσδοκάται (βασική έρευνα) ή να προσδοκάται (εφαρμοσμένη έρευνα) η χρήση του αποθέματος γνώσης για την επινόηση νέων εφαρμογών». Κατά τον Παρασκευόπουλο (1993) «Είναι μια

συστηματική και καλώς σχεδιασμένη διαδικασία για την επίλυση προβλημάτων με βάση την εμπειρική πραγματικότητα».

Ο στόχος της παρούσας έρευνας είναι η ανάδειξη των Ιδρυμάτων Νεολαίας ως εργαλείων χάραξης κοινής πολιτικής για την κοινωνική, πολιτική και μορφωτική προσέγγιση των ευρωπαϊκών λαών, διερευνώντας και αναλύοντας τα παραδείγματα του Γαλλο-Γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας και του αντίστοιχου, νεοσύστατου, Ελληνο-Γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας.

2.3 Τα είδη της επιστημονικής έρευνας

Τα είδη της επιστημονικής έρευνας κατά τον Παρασκευόπουλο είναι τα παρακάτω:

- Ως προς τον σκοπό : **περιγραφική, ερμηνευτική**
- Ως προς τη δυνατότητα πρακτικής αξιοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων : **βασική έρευνα, εφαρμοσμένη**
- Ως προς τον αριθμό των εξεταζόμενων ατόμων : **δειγματοληπτική, ατομική περίπτωση**
- Ως προς το χώρο που διενεργείται η έρευνα : **εργαστηριακή, βιβλιογραφική**
- Ως προς το τρόπο διεξαγωγής της έρευνας: **ποιοτική, ποσοτική**
- Ως προς τη προέλευση των στοιχείων : **πρωτογενής, δευτερογενής**

10

2.3.1 Ποιοτική Έρευνα

Το κύριο ζήτημα των ποιοτικών ερευνών είναι η διερεύνηση ενός προβλήματος ή μιας κατάστασης, με στόχο την διάγνωση προβλημάτων, τον προσδιορισμό τάσεων ή αλλαγών στη συμπεριφορά του υπό έρευνα δείγματος, την διαπίστωση ελλείψεων και την διερεύνηση οποιουδήποτε παράγοντα επηρεάζει ή θα επηρεάσει θετικά ή αρνητικά τις ανάγκες του.

Το αριθμητικό δείγμα των ποιοτικών ερευνών είναι συνήθως μικρό. Στην προκειμένη περίπτωση αυτό μπορεί να ενέχει τον κίνδυνο της αυθαίρετης γενίκευσης των αποτελεσμάτων της έρευνας στο σύνολο του πληθυσμού. Επιπλέον, επειδή στις ποιοτικές έρευνες ανιχνεύονται και διερευνώνται συνήθως τάσεις, δεν γίνεται στατιστική μέτρηση δεδομένων. Θα έλεγε κανείς πως θυμίζουν

περισσότερο διάλογο και προβληματισμό, παρά παράθεση συγκεκριμένων απαντήσεων. Μια συνήθης παρεξήγηση όσον αφορά στις ποιοτικές έρευνες, επειδή συχνά μελετάται και ο ψυχολογικός παράγοντας, ίσως περισσότερο από τους αντίστοιχους πρακτικούς μίας συμπεριφοράς, είναι πως χρησιμεύουν μόνο σε αυτές τις περιπτώσεις.

Η ποιοτική έρευνα έχει ως στόχο την εξερεύνηση και σε βάθος ανάλυση περιοχών για τις οποίες δεν υπάρχει αρκετή γνώση. Κατά κανόνα απαντά σε ερωτήσεις όπως το «Γιατί» και το «Πώς». Οι κυριότερες μεθοδολογίες που εφαρμόζονται στην περίπτωση ποιοτικής έρευνας είναι οι ομαδικές συζητήσεις, τα ερωτηματολόγια, οι εις βάθος συνεντεύξεις και η παρατήρηση.

2.3.2 Μελέτη Περίπτωσης

Η μελέτη περίπτωσης (case study) είναι η μεθοδολογία έρευνας της παρούσας εργασίας. Ως ερευνητική στρατηγική, η μελέτη περίπτωσης χρησιμοποιείται σε πλήθος ερευνητικών πεδίων. Ενδεικτικά τέτοια πεδία είναι η οικονομία, η κοινωνιολογία και η εκπαίδευση. Στην αξιολόγηση προγραμμάτων εμφανίζεται κυρίως από τη δεκαετία του 1970 και έπειτα. Η κριτική που ασκήθηκε στις παραδοσιακές μορφές αξιολόγησης και τις πειραματικές προσεγγίσεις, αλλά και η ανάδειξη της ποιοτικής μεθοδολογίας, εμπλούτισαν τόσο θεωρητικά όσο και μεθοδολογικά το πεδίο της αξιολόγησης προγραμμάτων, δίνοντας τη δυνατότητα στους ερευνητές-αξιολογητές να την αξιοποιούν ολοένα και περισσότερο. Ο Yin (Yin R. , 2009), ο Stenhouse (αναφέρεται στο (Bassegy, 1999)) και ο Bassegy (Bassegy, 1999) εκτιμούν ότι στην αξιολογική μελέτη περίπτωσης μελετάται σε βάθος η περίπτωση με συστηματικό και κριτικό τρόπο, θέτοντας κατάλληλες ερωτήσεις που αφορούν συνήθως στο «πώς», το «γιατί» και το «τι» (Crowe, et al., 2011) και δίνοντας έμφαση στην περιγραφή, την ανάλυση και τη σύνθεση με σκοπό τη σκιαγράφηση και το διαφωτισμό των πολλαπλών πτυχών του προγράμματος. Σύμφωνα με τον (Yin R. K., 1994), ως μελέτη περίπτωσης ορίζεται μια εμπειρική έρευνα, η οποία διερευνά ένα σύγχρονο φαινόμενο, στο πλαίσιο της πραγματικότητας, ειδικά όταν τα όρια μεταξύ φαινομένου και πλαισίου δεν είναι ιδιαίτερα ξεκάθαρα. Ο (Bassegy, 1999), που συμφωνεί σε σημαντικό βαθμό με τον Yin, προσθέτει στην τυπολογία του την αξιολογική μελέτη περίπτωσης (evaluative case study), που αποτελεί αξιολογική έρευνα (evaluative research) που εμπρόθετα αποσκοπεί στη διατύπωση αξιολογικής κρίσης. Ο Stenhouse (αναφέρεται στο (Bassegy,

1999)) αναφέρεται σε τέσσερα είδη μελέτης περίπτωσης, την εθνογραφική (ethnographic case study), την αξιολογική, την εκπαιδευτική (educational case study) και την έρευνα δράσης (action research).

Ο Guercini (Guercini, 2004), από την άλλη, θεωρεί πως ο όρος “μελέτη περίπτωσης” είναι μάλλον ασαφής και η αποσαφήνιση του όρου εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, όπως: σε ποιον απευθύνεται η μελέτη περίπτωσης (διδασκαλία, έρευνα, επαγγελματίες), το επίκεντρο της ανάλυσης (μεμονωμένες επιχειρήσεις, συστήματα οργανώσεων), ο τύπος αποδείξεων που συλλέγεται (ποσοτικό, ποιοτικό ή συνδυασμός των δύο), το σκοπό της έρευνας (περιγραφικός, διερευνητικός, επεξηγηματικός) και τον τρόπο χρήσης των αποτελεσμάτων (ανάλυση παραπάνω από μίας μελετών περίπτωσης, σε βάθος ανάλυση μίας μεμονωμένης περίπτωσης ή περιπτώσεων που κατευθύνονται αντίθετα από τις γενικές τάσεις). Η μελέτη περίπτωσης ως μέθοδος έρευνας ή ως στρατηγική, σε σύγκριση με τις άλλες μεθόδους κοινωνικών ερευνών, θεωρείται παραδοσιακά ότι δεν παρουσιάζει αυστηρότητα και ότι δεν είναι αντικειμενική (Rowley, 2002) (Patton & Appelbaum, 2003)). Ωστόσο, παρόλο το σκεπτικισμό που επικρατεί σε σχέση με αυτήν τη μέθοδο έρευνας, πρέπει κανείς να αναγνωρίσει ότι μέσα από τις μελέτες περίπτωσης μπορεί κανείς να έχει μια εικόνα για θέματα, που δε θα είχε την δυνατότητα να έχει με τη χρήση άλλων μεθόδων (Rowley, 2002).

12

2.4 Δείγμα της έρευνας

Στην παρούσα εργασία, πέραν του θεωρητικού πλαισίου, το οποίο, όπως αναφέρθηκε, βασίστηκε στην δευτερογενή, βιβλιογραφική έρευνα, χρησιμοποιήθηκε πρωτογενής ποιοτική έρευνα με την μέθοδο της μελέτης περίπτωσης (case study). Ως αντικείμενο μελέτης επιλέχθηκε το Γαλλο-Γερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας με σκοπό να μελετηθεί ο τρόπος λειτουργίας του ως πρότυπο για το νεοσυσταθέν Ελληνο-Γερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας.

2.5 Ανάλυση έρευνας - Παρουσίαση αποτελεσμάτων

Όπως έχει αναφερθεί, το Γαλλο-Γερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας, οι πρακτικές και τα προγράμματά του αποτέλεσαν αντικείμενο μελέτης της παρούσας εργασίας. Σκοπός μας είναι να διαπιστώσουμε αν η λειτουργία του αποτελεί εργαλείο χάραξης κοινής

πολιτικής για την κοινωνική, πολιτική και μορφωτική προσέγγιση των Ευρωπαϊκών λαών. Πρακτικά, η διαπίστωση αυτή θα προκύψει από την παρατήρηση κυρίως δύο παραμέτρων: α) την ποιότητα και την πληθώρα των δράσεων και των προγραμμάτων του Ιδρύματος και β) την ανταπόκριση και, τελικά, την συμμετοχή των νέων σε αυτά. Φυσικά, τα παραπάνω θα επαληθευθούν από την νέα δυναμική που, αναμφίβολα, δημιουργείται μεταξύ των νέων των εμπλεκόμενων χωρών, αφού, χωρίς να παραγνωρίζουν ιστορικά γεγονότα του – συχνά «κακού» – παρελθόντος, οικοδομούν στέρεες βάσεις συνεργασίας και αλληλεγγύης.

Τα προγράμματα που πραγματοποιούνται μέσω του Γαλλο-Γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας είναι:

- Βασική εκπαίδευση για διαπολιτισμικούς “YouthLeaders”
- Θεματικά μαθήματα κατάρτισης και προχωρημένη εκπαίδευση
- Εκπαιδευτικά σεμινάρια για συγκεκριμένες πτυχές των συναντήσεων νέων
- Εκπαιδευτικά σεμινάρια για συναντήσεις νέων που περιλαμβάνουν συγκεκριμένες ομάδες-στόχους
- Εκπαίδευση για συναντήσεις νέων με εμπλοκή συγκεκριμένων περιοχών
- Γαλλογερμανικά σεμινάρια γλωσσολογίας μέσα από τα συνέδρια των νέων
- Γαλλο-γερμανικά εκπαιδευτικά σεμινάρια για διερμηνείς ομάδων
- Δίδυμες πόλεις
- Πρεσβευτές της Νεολαίας (Youth Ambassadors)
- Διεθνές πρόγραμμα εθελοντισμού
- Πρόγραμμα για δημοσιογράφους
- Πρόγραμμα ανταλλαγής νέων

Σημαντικό κομμάτι της έρευνας αποτέλεσε η ιστορική αναδρομή στις σχέσεις Γαλλίας-Γερμανίας και Ελλάδας-Γερμανίας, για τις οποίες γίνεται εκτενής αναφορά στα επόμενα κεφάλαια.

3 Οι σχέσεις Γαλλίας και Γερμανίας διαχρονικά

3.1 Οι Γαλλο-γερμανικές σχέσεις πριν το 1945

Υποστηρίζεται ότι οι ρίζες της γαλλο-γερμανικής αντιπάθειας έχουν τις απαρχές τους στον γαλλο-πρωσικό πόλεμο του 1870-1871. Αυτός πυροδότησε ένα σημείο καμπής στις γαλλο-γερμανικές σχέσεις και κατέστησε σαφές ότι η ισορροπία των δυνάμεων στην Ευρώπη είχε διαταραχθεί. Ο πόλεμος οδήγησε στην ίδρυση του Γερμανικού Ράιχ και στη δημιουργία της εθνικής οντότητας της Γερμανίας (Poidevin, 1982). Η σύγκρουση των δύο χωρών έγινε αιτία δημιουργίας εχθρικών συναισθημάτων στο γαλλικό κοινό, το οποίο δεν θεωρούσε πλέον τη Γερμανία ως μια ειρηνική γη, αλλά ως μια στρατιωτική κοινωνία. Ο γαλλο-πρωσικός πόλεμος σχετίζεται με τη γαλλο-γερμανική αντιπολίτευση και τους πολιτικούς στόχους του Bismarck και του Napoleon III. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η Γαλλία ήθελε να αποτρέψει την πραγματοποίηση της επιθυμίας της ενοποίησης της Γερμανίας, επειδή η Γαλλία αισθάνθηκε ότι κινδυνεύει από το επερχόμενο νέο εθνικό κράτος (Poidevin, 1982). Η ίδια ήθελε μια εγγύηση ότι δεν θα υπάρξουν μελλοντικές αξιώσεις από την Πρωσία για τον ισπανικό θρόνο, ώστε να αποφευχθεί να «περικυκλωθεί πολιτικά». Αφού έγινε γνωστό ότι ο Λεόπολντ του Χοεντσόλερν-Σιγκμάρινγκεν ήταν υποψήφιος για τον ισπανικό θρόνο, η Γαλλία αντέδρασε με μια δήλωση πολέμου στις 18 Ιουλίου 1870. Τα πιο σημαντικά αποτελέσματα του πολέμου ήταν η στέψη του Wilhelm I, η διακήρυξη του Γερμανικού Ράιχ στην Αίθουσα των Κατόπτρων στις Βερσαλλίες και η προσάρτηση της Αλσατίας-Λωρραίνης στη Γερμανία. Ο βαρύς συμβολισμός των πράξεων των Γερμανών θεωρήθηκε ως προσβολή για τους Γάλλους, οι οποίοι έβγαιναν ηττημένοι από τον πόλεμο αυτό. Πιο συγκεκριμένα, η Γαλλία έπρεπε να παραχωρήσει την Αλσατία-Λωρραίνη στη Γερμανία (με έκταση 14870μ² και πληθυσμό 1.628.000 κατοίκους), να πληρώσει πέντε δισεκατομμύρια τέλη προετοιμασίας και να δεχτεί την κατοχή της Βόρειας Γαλλίας μέχρι να μπορέσουν να πληρώσουν το τέλος. Με την προσάρτηση, η Γερμανία αγνόησε τους πολίτες της Αλσατίας-Λωρραίνης καθώς και το δικαίωμα τους στον αυτό-προσδιορισμό (Tchioffo, 2013). Στόχος της Γερμανίας δεν ήταν η αποδυνάμωση του status quo της Γαλλίας, αλλά η αποδυνάμωση πρακτικά της χώρας, προκειμένου να αποτραπεί οποιαδήποτε πολιτική αντιποίνων (Poidevin, 1982). Συνοψίζοντας, η εθνική ταπείνωση της Γαλλίας από τη στέψη του αυτοκράτορα Wilhelm I στη Βερσαλλίες τον Ιανουάριο του 1871, ιδρυτική πράξη του Πρώσου υπό

την ηγεσία Kaiserreich της Γερμανικής Αυτοκρατορίας, έθεσε τις βάσεις για τον γαλλο-γερμανικό ανταγωνισμό (Germond & Türk, 2008). Μια ειρηνευτική συμφωνία τερμάτισε τον πόλεμο, αλλά ο φόβος της Γαλλίας, η προ-κυριαρχία και η ανάγκη για εκδίκηση έμειναν. Ακόμη και σε καιρούς ειρήνης, η εχθρότητα των δύο χωρών συνεχίστηκε.

Ο όρος που μπορεί να δηλώσει χαρακτηριστικά τις σχέσεις τους είναι «προαιώνια έχθρα». Μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, η Γαλλία αναδείχθηκε ως στρατιωτικός και ηθικός νικητής και ένας από τους βασικούς πυλώνες της τάξης στον ευρωπαϊκό χώρο. Στον αντίποδα βρέθηκε με τη Συνθήκη των Βερσαλιών η Γερμανία, η οποία έχασε όλες τις αποικίες της καθώς και έδαφος, τόσο στην Ανατολή όσο και στη Δύση. Η Γερμανία είχε πλέον αποπλιστεί και αποστρατικοποιηθεί και η ορισμένη υποχρεωτική πολεμική αποζημίωση που έπρεπε να καταβάλλει η εξουθενωμένη αυτή χώρα ήταν πάνω από τις δυνατότητές της (Κολιόπουλος, 2001). Η κυριολεκτική τιμωρία της Γερμανίας, η οποία θεωρήθηκε υπεύθυνη για τον πόλεμο και τις καταστροφές που προκάλεσε αυτός, προσέβαλε ηθικά τους Γερμανούς και οδήγησε στη δημιουργία εθνικιστικών κινήματων -στο σύνολο τους ακραίων- με κύριο όλων το Ναζιστικό. Η επιθυμία των νικητών -ανάμεσα στους οποίους ήταν και η Γαλλία- για την τιμωρία της Γερμανίας ως κύριο υπαίτιο του πολέμου, συνετέλεσε στην όξυνση των ήδη κακών σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών. Υπήρχαν όμως και δύο ακόμη παράγοντες που αποτελούσαν πληγή στις σχέσεις των χωρών αυτών. Ο πρώτος ήταν η ανασφάλεια που ένιωθε η Γαλλία απέναντι στον ανερχόμενο γερμανικό εθνικισμό και ο δεύτερος η αδυναμία της Αγγλίας και των Η.Π.Α. να προσφέρουν εγγυήσεις ασφάλειας στη Γαλλία (Κολιόπουλος, 2001). Η Γαλλία λοιπόν κέρδισε αυτήν την ηθική νίκη.

3.2 Οι Γαλλο-γερμανικές σχέσεις μετά το 1945

Ο φόρος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου όσον αφορά τόσο τους ανθρώπινους όσο και τους υλικούς πόρους ήταν ο βαρύτερος που γνώρισε ποτέ η ανθρωπότητα. Αν και η σύγκρουση είχε μια παγκόσμια διάσταση που ήταν ακόμη πιο έντονη από τον πόλεμο του 1914-1918, ήταν η Ευρώπη που αποτελούσε το κύριο θύμα αυτής της αντιπαράθεσης. Ο συνολικός αριθμός των θυμάτων εκτιμάται σε περίπου 40 εκατομμύρια, περισσότερα από τα μισά από τα οποία ήταν άμαχοι. Μετά από όλες τις απελάσεις, υπήρχαν το 1945 σχεδόν 20 εκατομμύρια εκτοπισμένοι που περίμεναν τον

επαναπατρισμό. Οι άνευ προηγουμένου φυλετικές, θρησκευτικές και πολιτικές διώξεις και οι μαζικές απελάσεις σε στρατόπεδα καταναγκαστικής εργασίας ή εξόντωσης προκάλεσαν μίσος μεταξύ των λαών της Ευρώπης. Η ανακάλυψη μαζικών τάφων στα στρατόπεδα συγκέντρωσης φάνηκε να κλονίζει τα πολύ πνευματικά και ηθικά θεμέλια του δυτικού πολιτισμού. Οι Γερμανοί συγκλονίστηκαν από ένα αίσθημα ενοχής, το οποίο πυροδότησε μια έντονη ηθική συζήτηση και πρόσθεσε μόνο στην απογοήτευση του ηττημένου έθνους (CVCE, 2016). Μετά το τέλος του πολέμου η Γαλλία επιθυμούσε τον επαναπροσδιορισμό των σχέσεων με την Γερμανία και την εξουδετέρωση της γερμανικής απειλής, με απώτερο σκοπό την αποτροπή του ενδεχόμενου μιας Γερμανικής Ευρώπης (Στεργίου, 2005).

Η καθιέρωση στενότερων σχέσεων μεταξύ Γαλλίας και Γερμανίας κατά την περίοδο 1958 έως 1963 ήταν αποτέλεσμα κυρίως της στενής συνεργασίας δύο ανδρών: του Προέδρου της Γαλλικής Δημοκρατίας Charles de Gaulle και του Γερμανού Ομοσπονδιακού Καγκελάριου Konrad Adenauer. Αρχικά η επιστροφή του Στρατηγού de Gaulle στην εξουσία τον Μάιο του 1958 αντιμετωπίστηκε με σκεπτικισμό από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας (FRG). Πολλοί θυμήθηκαν τα λόγια του de Gaulle ως πρώην ηγέτη της Γαλλικής Αντίστασης και αρχιτέκτονα του γαλλοσοβιετικού συμφώνου σχετικά με τη Γερμανία στο τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Ο de Gaulle ήταν υπέρ της στρατιωτικής, οικονομικής και πολιτικής απόσπασης της Ρηνανίας, του Ρουρ και του Σάαρ, και υποστήριξε ιδιαίτερα την αποκατάσταση μιας ομοσπονδιακής Γερμανίας. Οι προσπάθειές του να μπλοκάρουν την επικύρωση της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άμυνας (EDC) το 1954 αντιπροσώπευαν ένα σοβαρό πλήγμα για τον Adenauer, αμφισβητώντας την ευρωπαϊκή πολιτική που ακολουθούσε από το 1949 με τους Robert Schuman και Jean Monnet. Οι εχθρικές παρατηρήσεις του Στρατηγού de Gaulle σχετικά με την κοινή αγορά, η αδιαλλαξία του για την ανεξαρτησία της Γαλλίας, την εχθρότητα προς το NATO και την αντίθεση σε μια υπερεθνική Ευρώπη δεν έκανε τίποτα να καθησυχάσει τον γερμανό καγκελάριο. Ο de Gaulle υποστήριξε μια Ευρώπη της οποίας η Γαλλία και η Γερμανία ήταν οι βασικοί πυλώνες, αν και απέρριψε οποιαδήποτε σημαντική μεταφορά κυριαρχίας σε υπερεθνική αρχή. Αυτή η γαλλο-γερμανική προσέγγιση κορυφώθηκε με την υπογραφή της Συνθήκης Élysée στις 22 Ιανουαρίου 1963 (CVCE, 2016).

Τον Ιούλιο του 1962, ο καγκελάριος Konrad Adenauer πραγματοποίησε επίσημη επίσκεψη στη Γαλλία. Το ταξίδι αποτελούσε μια ηχηρή επίδειξη γαλλο-γερμανικής συμφιλίωσης και προετοιμάστηκε δίνοντας βάση και στη μικρότερη λεπτομέρεια, με δεξιώσεις γεμάτες κύρος στο Παρίσι, λειτουργία στον καθεδρικό ναό της Ρεμς και μία γαλλο-γερμανική στρατιωτική παρέλαση στο Mourmelon. Κατά τη διάρκεια των συζητήσεων μεταξύ των δύο ανδρών, ο De Gaulle, ο οποίος επιθυμούσε την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών, πρότεινε τη δημιουργία μιας προνομιακής σχέσης μεταξύ Γαλλίας και Δυτικής Γερμανίας. Στις 4 έως τις 9 Σεπτεμβρίου 1962, ο Γάλλος Πρόεδρος έλαβε ένα θριαμβευτικό καλωσόρισμα στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Ο De Gaulle αναγνωρίστηκε από το πλήθος και έδωσε αρκετές ομιλίες, συμπεριλαμβανομένων έξι στα γερμανικά, στις οποίες χαιρέτιζε την προσέγγιση μεταξύ των δύο χωρών. Αν και η επιτυχία των ταξιδιών αυτών ήταν αδιαμφισβήτητη, η γερμανική κυβέρνηση συνέχιζε να έχει αμφιβολίες αναφορικά με την πολιτική που προσπαθούσε να προωθήσει ο Στρατηγός de Gaulle και τα αποτελέσματα της προσέγγισης αυτής (CVCE, 2016).

Στις 22 Ιανουαρίου 1963, στο Παλάτι των Ηλυσίων, η Γαλλία και η Γερμανία υπέγραψαν την επίσημη διμερή Συνθήκη για την ενίσχυση των δεσμών μεταξύ των δύο χωρών όσον αφορά την ασφάλεια και τη διπλωματία, την Συνθήκη των Ηλυσίων.

Η συμφωνία για την ίδρυση του Γαλλο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας υπογράφηκε στη Βόννη στις 5 Ιουλίου 1963. Ο διμερής χαρακτήρας της συνθήκης βασίζεται σε μια προσπάθεια ελαχιστοποίησης της σύγκρουσης στόχων μεταξύ των δύο χωρών και στην επέκταση των μορφών στενότερης συνεργασίας μεταξύ υποομάδων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η διαδικασία συμφιλίωσης της Γαλλίας και της Γερμανίας ήταν πολύπλευρη. Καθώς η συνθήκη αυτή θα έπαιζε σημαντικό ρόλο στις σχέσεις των δύο λαών, η συμφιλίωση επικυρώθηκε δημόσια. Οι δημόσιες δηλώσεις και οι τακτικές συναντήσεις συνέβαλαν στην εγκαθίδρυση της συμφιλίωσης όχι μόνο σε κυβερνητικό επίπεδο (Heo & Hoop, 2008).

Το Γαλλο-γερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας αποδεικνύει έμπρακτα την αποτελεσματική και ειλικρινή συνεργασία μεταξύ δύο χωρών.

4 Ίδρυση και λειτουργία του Γαλλο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας

«Όλους σας συγχαίρω! Καταρχάς, σας συγχαίρω που ήσασταν νέοι. Κάποιος πρέπει μόνο να παρατηρήσει τη φωτιά στα μάτια σας, να ακούσει τη δύναμη των διαδηλώσεών σας, να παρακολουθήσει το προσωπικό πάθος του καθενός σας και την κοινή ανάκαμψη της ομάδας σας για να πειστεί ότι αυτός ο ενθουσιασμός σας επέλεξε να κυριαρχήσετε τη ζωή σας και το μέλλον.» Charles de Gaulle

Τον Ιανουάριο του 1963 υπογράφεται μεταξύ του Καγκελάριου Adenauer και του Προέδρου Charles de Gaullen Γαλλογερμανική Συνθήκη Φιλίας, όπως είναι ευρέως γνωστή η Συνθήκη των Ηλυσίων. Η Συνθήκη έθεσε τα θεμέλια της δημιουργίας του Γαλλογερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας, η αποστολή του οποίου ήταν η ενδυνάμωση των σχέσεων μεταξύ των νέων των δύο χωρών και η αλληλοκατανόησή τους. Το ίδρυμα αποτελεί πλέον ένα Διεθνή Οργανισμό με έδρες το Παρίσι και το Βερολίνο. Μέχρι και σήμερα η αποστολή του παραμένει η ίδια, υποστηρίζοντας προγράμματα ανταλλαγής νέων μεταξύ Γερμανίας και Γαλλίας. Οι δράσεις περιλαμβάνουν ανταλλαγές μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και φοιτητών Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων, μαθήματα γλωσσών, δημιουργία δίδυμων πόλεων και περιφερειακών συμπράξεων, αθλητικές συναντήσεις, πρακτική άσκηση και ανταλλαγές στον τομέα της σταδιοδρομίας και επιχορηγήσεις σεμιναρίων και έρευνας. Το 15% των χρηματοδοτήσεων του Γαλλογερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας επενδύονται σε τριμερή προγράμματα. Από το 1976, το Γαλλογερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας έχει επεκτείνει τις δραστηριότητές του και σε γειτονικές χώρες στην Κεντρική και Νοτιοανατολική Ευρώπη, καθώς και στην περιοχή της Μεσογείου. Χρηματοδοτείται από ειδικά κεφάλαια και από τα δύο Υπουργεία Εξωτερικών, ενώ διοικείται από Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο στηρίζεται επικουρικά από μια διευθύνουσα επιτροπή που συντάσσει εκθέσεις και συστάσεις για την πολιτική του οργανισμού και των προγραμμάτων του.

Ο στόχος του Ιδρύματος είναι κυρίως η εμβάθυνση των διακρατικών σχέσεων Γερμανίας και Γαλλίας, με την προώθηση της διαπολιτισμικής μάθησης, την προώθηση της γλωσσικής κληρονομιάς με την εκμάθηση της γλώσσας των δύο χωρών, την

ανταλλαγή εμπειριών και τη συμφιλίωση της Νεολαίας της Γαλλίας με τρίτες χώρες (OFAJ/DFJW, ofaj-dfjw-balkan , 2010).

Οι δεσμεύσεις του Ιδρύματος είναι η παροχή ίσων ευκαιριών σε όσους νέους θέλουν να αξιοποιήσουν προς όφελός τους την κινητικότητα που προσφέρουν τα προγράμματα του FGYO, ανεξάρτητα από την γεωγραφική τους προέλευση ή το κοινωνικοπολιτισμικό τους ιστορικό. Σύμφωνα με το FGYO, η κινητικότητα αυτή προσφέρει μια ματιά στον κόσμο, μια αυτο-αποδοχή και ανοχή των άλλων καθώς και έναν προσωπικό, γλωσσικό και επαγγελματικό εμπλουτισμό (OFAJ/DFJW, ofaj-dfjw-balkan , 2010).

Από το 1963 περισσότεροι από 9 εκατομμύρια νέοι συμμετέχοντες από την Γαλλία και την Γερμανία έχουν πάρει μέρος σε συναντήσεις που έχουν χρηματοδοτηθεί και υποστηριχθεί από το FGYO. Αυτοί οι νέοι συμμετέχουν στις περισσότερες γαλλογερμανικές συμβολικές τελετές. Κατά τη διάρκεια της τελετής Verdun του 1984, για παράδειγμα, συνόδευσαν τον Kohl και τον Mitterrand, όταν οι δύο ηγέτες συμβολικά φύτευσαν δέντρα στα πρώην πεδία μάχης του Verdun. Πρόσφατα, κατά τον εορτασμό της 100ής επετείου από τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, δύο έφηβοι, ένας Γάλλος και ένας Γερμανός, διάβασαν ένα «μήνυμα ειρήνης» μπροστά στους προέδρους Francois Hollande και Joachim Gauck (Delori, 2016).

19

4.1 Εκπαιδευτικά μαθήματα με την στήριξη του Γαλλο-Γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας

Σκοπός του συγκεκριμένου προγράμματος είναι η διασφάλιση ότι οι διαπολιτισμικές ανταλλαγές μεταξύ των νέων αποτελούν μια θετική εμπειρία και ενεργοποιούν μια διαρκή διαδικασία μάθησης.

Η εκμάθηση από επαγγελματίες της εκπαίδευσης και η γλωσσική υποστήριξη είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχία του προγράμματος αυτού. Με γνώμονα την παραπάνω διαπίστωση, το Γαλλο-Γερμανικό Γραφείο Νεολαίας (FGYO) και οι συνεργαζόμενοι οργανισμοί του προσφέρουν διάφορα μαθήματα κατάρτισης για τους επονομαζόμενους «Youth Leaders» (σε ελεύθερη μετάφραση «Ηγέτες Νέων»), για εκπαιδευτικούς αλλά και για όσους απασχολούνται σε κέντρα και ιδρύματα νεολαίας. Τα μαθήματα τα οποία παρέχονται συμβάλλουν στην επιτυχημένη οργάνωση της

ανταλλαγής και στην ορθή εκτέλεσή τους με τη συμμετοχή των νέων. Η διαρκής κατάρτιση είναι μείζονος σημασίας για την συνέχιση των προγραμμάτων αυτών. Ανάμεσα στα θέματα που εξετάζονται περιλαμβάνονται ο σχεδιασμός έργων, οι διαπολιτισμικές μέθοδοι μάθησης, η πολιτιστική ποικιλομορφία, οι γλωσσικές πτυχές ενός προγράμματος ανταλλαγής. Όλα πραγματοποιούνται στο πλαίσιο μιας διαπολιτισμικής συνάντησης, είναι πρακτικά και προσανατολισμένα στην εμπειρία.

4.1.1 Βασική εκπαίδευση για διαπολιτισμικούς “Youth Leaders”

Ο σκοπός της συγκεκριμένης εκπαίδευσης είναι:

- η απόκτηση των απαραίτητων δεξιοτήτων για το σχεδιασμό ενός προγράμματος ανταλλαγής,
- η ηγεσία μιας πολύγλωσσης ομάδας και η ορθή καθοδήγηση των νέων μέσω μίας διαδικασίας διαπολιτισμικής μάθησης,
- η εκμάθηση του θεωρητικού πλαισίου αλλά και της πρακτικής της διαπολιτισμικής μάθησης,
- η κατανόηση και η εμπέδωση του ρόλου και των καθηκόντων του “Youth Leader”, τα νομικά πλαίσια και η συνεργασία σε διαπολιτισμικές ομάδες,
- ο σχεδιασμός έργων και προγραμμάτων, καθώς και παιχνιδιών και άλλων μεθόδων που σχετίζονται με ανταλλαγές νέων, και τέλος,
- η χρήση της γλώσσας και των μεθόδων αξιολόγησης.

Προσφέρεται διμερής και τριμερής εκπαίδευση. Πολλά από τα μαθήματα κατάρτισης είναι σύμφωνα με τα πρότυπα εκπαίδευσης του FGYO, έτσι ώστε να μπορεί να επιτευχθεί πιστοποιητικό FGYO για διαπολιτισμικούς «Ηγέτες Νέων» (FGYO-supported training courses, 2017).

4.1.2 Θεματικά μαθήματα κατάρτισης και προχωρημένη εκπαίδευση

Το FGYO προσφέρει επίσης θεματικά μαθήματα και εκπαίδευση, εστιάζοντας στις μεθοδολογικές πτυχές της εργασίας των νέων, την εργασία με συγκεκριμένες ομάδες-στόχους και την οργάνωση και υλοποίηση συναντήσεων νέων με συγκεκριμένες περιοχές.

4.1.3 Εκπαιδευτικά σεμινάρια για συγκεκριμένες πτυχές των συναντήσεων νέων

Αυτά τα εκπαιδευτικά μαθήματα ασχολούνται με ένα συγκεκριμένο θέμα ή μέθοδο. Για παράδειγμα, ορισμένα σεμινάρια διδάσκουν συγκεκριμένες στρατηγικές διαχείρισης συγκρούσεων, όπως διαμεσολάβηση και συνέντευξη. Άλλα προγράμματα προσφέρουν την ευκαιρία να εξοικειωθούν οι νέοι με καλλιτεχνικές μεθόδους ή πρακτικές, όπως θέατρο, φωτογραφία ή τραγούδι, προκειμένου να τα χρησιμοποιήσουν σε διαπολιτισμικές συναντήσεις νέων. Προσφέρονται επίσης σεμινάρια που ασχολούνται με την πολιτική διάσταση των συναντήσεων των νέων, ρίχνοντας μια διερευνητική ματιά σε ζητήματα δημοκρατίας ή εμπλοκής των πολιτών στην άσκηση αυτής.

4.1.4 Εκπαιδευτικά σεμινάρια για συναντήσεις νέων που περιλαμβάνουν συγκεκριμένες ομάδες-στόχους

Αυτά τα μαθήματα κατάρτισης προετοιμάζουν στην καθοδήγηση και συνοδεία των συναντήσεων νέων με συγκεκριμένες ομάδες-στόχους. Συγκεκριμένα περιλαμβάνονται σεμινάρια για εκπαιδευτικούς που εστιάζουν στις παιδαγωγικές πτυχές των προγραμμάτων ανταλλαγής μαθητών. Προσφέρεται και εξειδικευμένη εκπαίδευση ειδικά σχεδιασμένη για κοινωνικούς λειτουργούς, η οποία εξετάζει τη δουλειά με νέους με ειδικές ανάγκες υποστήριξης.

4.1.5 Εκπαίδευση για συναντήσεις νέων με εμπλοκή συγκεκριμένων περιοχών

Για πολλά χρόνια, το FGYO προωθεί τριμερείς συναντήσεις και εκπαίδευση νέων με χώρες από την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη καθώς και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη και τη Μεσόγειο. Η επιλογή των περιοχών αυτών βασίζεται κυρίως σε ιστορικές πτυχές του τόπου, σε διαδικασίες συμφιλίωσης και εκπαίδευση για την ειρήνη. Οι τριμερείς ανταλλαγές εμπλουτίζουν επίσης ιδιαίτερα τη διαπολιτισμική μάθηση (FGYO-supported training courses, 2017).

4.1.6 Γαλλογερμανικά σεμινάρια γλωσσολογίας μέσα από τα συνέδρια των νέων

Αυτά τα σεμινάρια επικεντρώνονται σε μεθόδους που προάγουν την γλωσσική εκμάθηση κατά τη διάρκεια γαλλο-γερμανικών συναντήσεων νέων. Μαθαίνοντας τη γλώσσα μιας γειτονικής χώρας δεν έχει να κάνει μόνο με την γνώση μιας ξένης

γλώσσας, αλλά με την κατανόηση της ιστορίας και του πολιτισμού της χώρας αυτής. Το FGYO παρέχει ένα ευρύ φάσμα προγραμμάτων και εκπαιδευτικών εργαλείων για την πρόκληση ενδιαφέροντος, ευαισθητοποίησης και κυρίως βοήθειας στην εκμάθηση γαλλικών ή γερμανικών.

Η εκμάθηση της γλώσσας μέσα από τη σχεδιοκίνηση (animation) είναι μια μέθοδος που αναπτύχθηκε από την FGYO για την προώθηση της γλωσσικής ευαισθητοποίησης, η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε όλες τις γαλλο-γερμανικές συναντήσεις και εκδηλώσεις. Κατά τη διάρκεια αυτής της εκπαίδευσης, οι συμμετέχοντες μαθαίνουν μεθόδους για την εκμάθηση της γλώσσας μέσα από εικόνες και παιχνίδια, με βάση τον καθημερινό και σύγχρονο τρόπο επικοινωνίας των νέων (FGYO-supported training courses, 2017).

4.1.7 Γαλλο-γερμανικά εκπαιδευτικά σεμινάρια για διερμηνείς ομάδων

Στα εκπαιδευτικά σεμινάρια για την ομαδική διερμηνεία, οι συμμετέχοντες θεωρούνται διαμεσολαβητές που ενεργούν στο συγκεκριμένο του χάσματος της επικοινωνίας των μελών της ομάδας που προέρχονται από διαφορετικό πολιτιστικό υπόβαθρο και διαφορετικές μητρικές γλώσσες. Μαθαίνουν να ερμηνεύουν διαδοχικά, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στις διαπολιτισμικές πτυχές της γλώσσας του κάθε μέλους. Το FGYO έχει αναπτύξει μια μέθοδο κατάρτισης γλωσσών που χρησιμοποιεί ασκήσεις προσομοίωσης και παιχνίδια ρόλων, που διευκολύνουν την επικοινωνία μεταξύ των συμμετεχόντων που δεν μιλούν την ίδια γλώσσα. Η μέθοδος αυτή έχει πιστοποιηθεί και μπορεί να διδαχθεί σε όσους νέους θέλουν να συμμετέχουν στις συναντήσεις νέων ως μεταφραστές για να αποκτήσουν πιστοποίηση (FGYO-supported training courses, 2017).

4.1.8 Δίδυμες πόλεις

Υπάρχουν περισσότερες από 2.200 συνεργασίες στη δράση «Δίδυμες πόλεις», μεταξύ της Γαλλίας και τη Γερμανίας. Το Γαλλο-γερμανικό Γραφείο Νεολαίας (FGYO) χρηματοδοτεί τις ανταλλαγές μεταξύ των ομάδων που συμμετέχουν με σκοπό να δημιουργήσει συνεκτικούς δεσμούς μεταξύ των συμμετεχόντων και της χώρας που επισκέπτονται. Οι περισσότερες από τις συνεργασίες της δίδυμης πόλης δημιουργήθηκαν μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο για να προωθήσουν νέες

φιλίες. Σήμερα, αυτές οι εταιρικές σχέσεις είναι το στέρεο θεμέλιο πάνω στο οποίο οικοδομούνται οι γαλλο-γερμανικές σχέσεις και χρησιμεύουν στην περαιτέρω ανάπτυξη και δημιουργία δημιουργικών, πολιτιστικών, οικονομικών και κοινωνικών έργων σε ένα ολοένα πιο ενοποιημένο ευρωπαϊκό πλαίσιο (CCRE, 2014).

4.1.9 Πρεσβευτές της Νεολαίας (Youth Ambassadors)

Το 2009, το Γαλλο-Γερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας, με τη δράση Πρεσβευτές της Νεολαίας, δίνει την ευκαιρία στην ενεργή συμμετοχή, την επέκταση και την εμβάθυνση της γαλλο-γερμανικής φιλίας των συμμετεχόντων, ενώ παράλληλα οι ίδιοι εκπροσωπούν το Γαλλο-γερμανικό Γραφείο Νεολαίας (FGYO) σε περιφερειακές εκδηλώσεις. Ενημερώνουν το κοινό για τα προγράμματα κινητικότητας και τις υπόλοιπες δράσεις του FGYO. Ταυτόχρονα, υλοποιούν τη δική του ατζέντα, σε συνεργασία πάντα με το FGYO και τους συνεργαζόμενους οργανισμούς του. Επιπλέον, οι Πρεσβευτές της Νεολαίας έχουν τη δυνατότητα να εκφράσουν τις ιδέες τους, να τις εμπλουτίσουν και να τις εκφράσουν ως προτάσεις με τη βοήθεια του μόνιμου προσωπικό του FGYO, με σκοπό τη δημιουργία μελλοντικών δράσεων σε γαλλογερμανικά και τριμερή έργα καθώς και την επέκταση του διεθνούς δικτύου του Ιδρύματος (FGYO).

4.1.10 Διεθνές πρόγραμμα εθελοντισμού

Στόχος του συγκεκριμένου προγράμματος είναι η συμμετοχή σε διεθνείς οργανισμούς κατά τη διάρκεια της παραμονής του εθελοντή στο εξωτερικό σε Γαλλία και Γερμανία. Υπάρχουν προσανατολισμένα προγράμματα για την εθελοντική εργασία σε κοινωνικές υπηρεσίες, με άτομα με αναπηρία ή άτομα που ανήκουν σε κοινωνικά και οικονομικά ευπαθείς ομάδες, προγράμματα για το περιβάλλον καθώς και για την ειρήνη. Σε ένα διεθνές εθελοντικό πρόγραμμα, το άτομο προσφέρει τις υπηρεσίες του 30 έως 40 ώρες την εβδομάδα σε μια ομάδα περίπου 30 εθελοντών ηλικίας 16 έως 25 για δύο έως τέσσερις εβδομάδες. Οι υπηρεσίες περιλαμβάνουν χειρωνακτικές δουλειές ή οργάνωση κοινωνικών εκδηλώσεων. Δίνεται επίσης η επιλογή της εργασίας σε θεματικές συναντήσεις νεολαίας, με μερική απασχόληση (FGYO).

4.1.11 Πρόγραμμα για δημοσιογράφους

Το FGYO παρέχει τη δυνατότητα σε επίδοξους νέους δημοσιογράφους να στελεχώσουν και να εργαστούν στα γαλλο-γερμανικά γραφεία τύπου του Ιδρύματος ώστε να αναπτύξουν και να εμβαθύνουν τη σχέση των δύο χωρών καθώς και να προωθήσουν και να διευρύνουν την γαλλο-γερμανική κάλυψη. Προσφέρονται εργαστήρια για τους επίδοξους δημοσιογράφους και μέσω αυτού του προγράμματος δίνεται η δυνατότητα διεκδίκησης του Γαλλο-γερμανικού Βραβείου Δημοσιογραφίας, μια τιμητική διάκριση για ανθρώπους του Τύπου, οι οποίοι συμβάλλουν μέσω της προσφοράς τους στην καλύτερη κατανόηση των γαλλο-γερμανικών και ευρωπαϊκών σχέσεων (PFGA, 2020).

4.1.12 Πρόγραμμα ανταλλαγής νέων

Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα προσφέρεται η δυνατότητα συμμετοχής σε θερινή κατασκήνωση (camp) στη Γαλλία είτε στη Γερμανία. Τα ιδρύματα με τα οποία συνεργάζεται το FGYO διοργανώνουν διεθνείς καλοκαιρινές κατασκηνώσεις με σκοπό την ενδυνάμωση των γαλλο-γερμανικών σχέσεων, τα οποία είναι προσανατολισμένα και κατηγοριοποιημένα στις ανάγκες της νεολαίας. Αθλητισμός, τέχνη και επιστήμη είναι τα θέματα με τα οποία μπορούν να ασχοληθούν οι συμμετέχοντες, προωθώντας τις αξίες της γαλλο-γερμανικής συμφιλίωσης (FGYO).

Το δίκτυο αποτελείται από 100 μαθητές, μαθητευόμενους, πρόσφατους αποφοίτους και νέους επαγγελματίες από 16 έως 30 ετών.

Χάρη στη δέσμευση των νέων Ευρωπαίων για τους νέους Ευρωπαίους, το FGYO είναι σε θέση να επεκτείνει και να εντείνει τον διάλογο με τα ενδιαφερόμενα μέρη του, να εμβαθύνει τη διεθνή συνεργασία και να προσεγγίσει νέες ομάδες-στόχους.

4.2 Το Γαλλο-Γερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας και τα Βαλκάνια

Το FGYO, μαζί με τους εταίρους του και υπό την αιγίδα της UNICEF, το 1999, μετά τις αιματηρές συγκρούσεις που έπλητταν την πρώην Σοσιαλιστική Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας και τον πόλεμο να μαίνεται στο Κοσσυφοπέδιο, κινητοποίησε τους πόρους του για την οργάνωση μιας επίσκεψης νέων καλλιτεχνών από τη Γαλλία και τη Γερμανία στα στρατόπεδα των προσφύγων του Κοσσυφοπεδίου. Στη Σύνοδο του

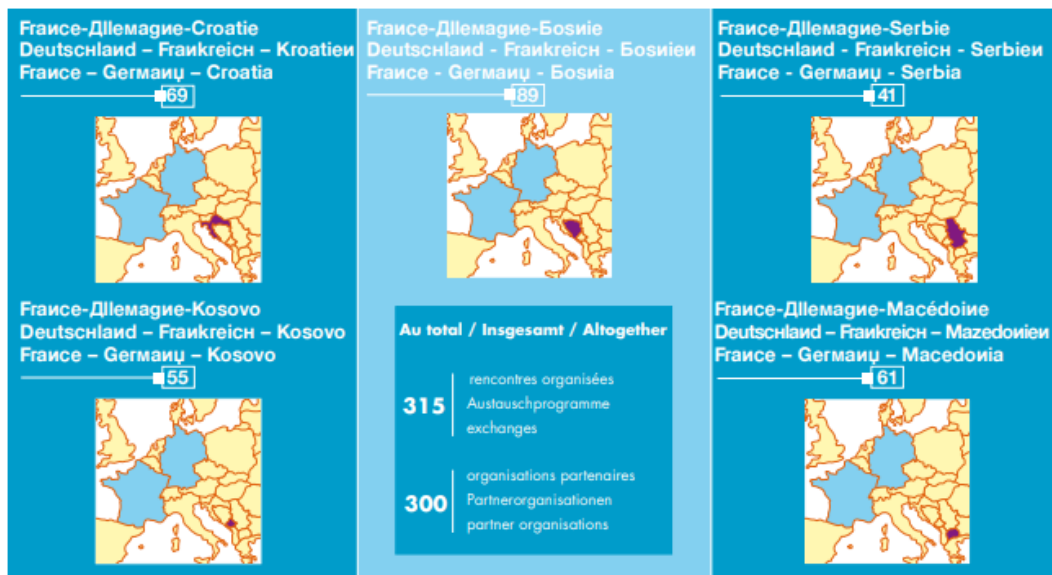
Μάιντς στις 9 Ιουνίου 2000 κατά τη διάρκεια της 75^{ης} Γαλλο-γερμανικής Συνόδου, οι κυβερνήσεις και των δύο χωρών ανέθεσαν στο FGYO να εντείνει τη δραστηριότητά του στην Νοτιοανατολική Ευρώπη και να ενισχύσει στο εγγύς μέλλον τα τριμερή προγράμματα ανταλλαγών σε αυτήν την περιοχή. Οι χώρες με τις οποίες συνεργάζεται το FGYO για τη δημιουργία και πραγματοποίηση των τριμερών προγραμμάτων είναι: η Κροατία, το Κοσσυφοπέδιο, η Βόρεια Μακεδονία, η Σερβία, το Μαυροβούνιο και η Βοσνία και Ερζεγοβίνη.

Σύμφωνα με την Eva Sabine Kuntz και τη Beatrice Angrand, τις Γενικές Γραμματείς του Γαλλο-Γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας, *«Με βάση τα διδάγματα που αντλήθηκαν από τη γαλλο-γερμανική συμφιλίωση και τα εργαλεία που αναπτύχθηκαν από αυτήν τη συνεργασία και λαμβάνοντας υπόψη την πολυπλοκότητα της κατάστασης στα Βαλκάνια, τα έργα που έχουν αναληφθεί συνέβαλαν στη διαπολιτισμική μάθηση, στην περιφερειακή συνεργασία και στην κατανόηση του τι είναι να είσαι Ευρωπαίος πολίτης. Ταυτόχρονα αποδεικνύουν ότι η γαλλο-γερμανική σχέση δεν είναι αποκλειστική και ότι το παράδειγμα της εμπειρίας τους μπορεί να μοιραστεί με άλλα έθνη ως πηγή έμπνευσης (OFAJ/DFJW, Balkans - Dialogues for a european future, 2017).*

25

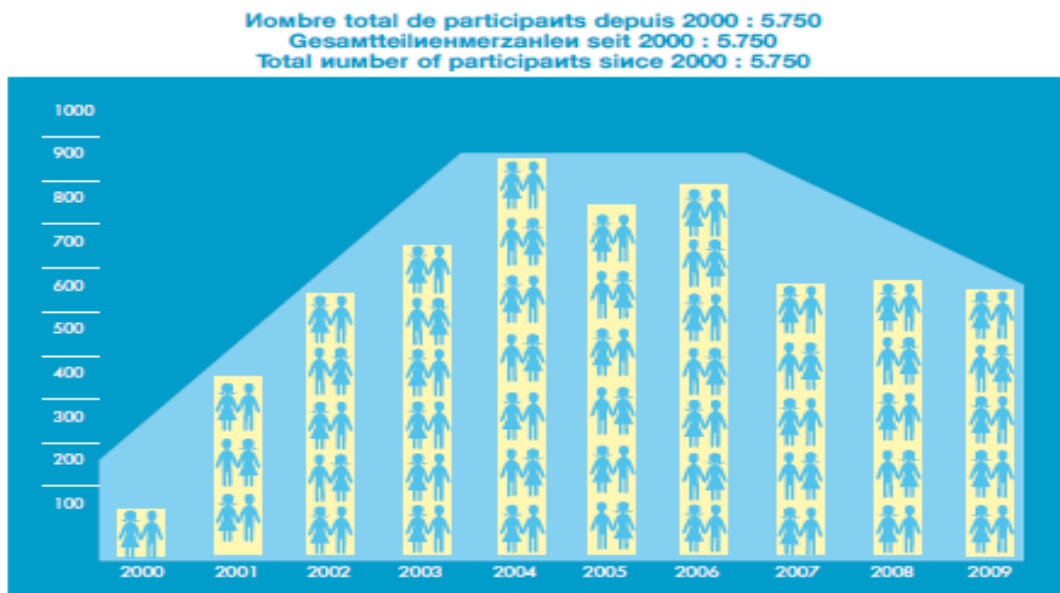
4.2.1 Ανταλλαγές νέων

Μία επιτυχημένη δράση που πραγματοποιείται στα Βαλκάνια είναι αυτή της ανταλλαγής νέων. Το FGYO ανέπτυξε με επιτυχία τη δραστηριότητά του στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και επέκτεινε τη δράση αυτή στη Ρουμανία και τη Βουλγαρία. Η καθιέρωση μιας μακροπρόθεσμης συνεργασίας με τους εταίρους των Βαλκανίων αποτέλεσε ένα στοίχημα, το οποίο και κερδήθηκε, όπως φαίνεται και από τα προγράμματα που υλοποιήθηκαν από το 2000 και μετά. Η πρώτη δράση «Ένα έτος ειρήνη- η Βοσνία 2000» αφορούσε τη συμμετοχή 500 νέων από τη Γαλλία, τη Γερμανία και τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη σε 15 διαφορετικές συναντήσεις σε όλη τη χώρα. Από το 2000 λοιπόν και μετά, η παρουσία του FGYO στα Βαλκάνια είναι εμφανής και με διάρκεια. Έχουν πραγματοποιηθεί 315 ανταλλαγές νέων και έχει δημιουργηθεί ένα δίκτυο συνεργασίας που μετράει ήδη 300 εταίρους.

(OFAJ/DFJW, ofaj-dfjw-balkan , 2010)

Οι συμμετέχοντες στις δράσεις και στα εργαστήρια που πραγματοποιήθηκαν από το 2000 έως το 2010 ήταν 5.750.

(OFAJ/DFJW, ofaj-dfjw-balkan , 2010)

4.2.2 Η Ίδρυση του Γραφείου Περιφερειακής Συνεργασίας των Νέων (RYCO)

Τον Ιούλιο του 2016, οι πρωθυπουργοί της Αλβανίας, της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, του Κοσσυφοπέδιου, της Δημοκρατίας της Βόρειας Μακεδονίας, του Μαυροβούνιου και της Σερβίας υπέγραψαν τη συμφωνία για την ίδρυση του Γραφείου Περιφερειακής Συνεργασίας των Νέων (RYCO). Η υπογραφή της συμφωνίας πραγματοποιήθηκε κατά

τη διάρκεια της 3^{ης} Συνόδου Κορυφής των Δυτικών Βαλκανίων στο Παρίσι στο πλαίσιο μιας ειδικής συνόδου που αφορά τις χώρες αυτές και φέρει την ονομασία «Διαδικασία του Βερολίνου». Η σύνοδος αυτή αποσκοπεί στην ενίσχυση της περιφερειακής συνεργασίας στα Δυτικά Βαλκάνια και στην ομαλή ένταξή τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στην ατζέντα της «Διαδικασίας του Βερολίνου» συμπεριλαμβάνονται και θέματα της νεολαίας. Για το λόγο αυτό κρίθηκε σωστό η ίδρυση του RYCO να επικαιροποιηθεί στη σύνοδο αυτή.

Με τη δημιουργία αυτού του πρώτου περιφερειακού γραφείου νεολαίας στην Ευρώπη δίνεται η ευκαιρία σε δεκάδες χιλιάδες νέους πολίτες από τις χώρες της Ευρώπης και των Βαλκανίων να γνωριστούν μεταξύ τους ξεπερνώντας τα σύνορα και τους φυλετικούς διαχωρισμούς και να ανακαλύψουν τις διαφορές και τις ομοιότητές τους δημιουργώντας μια πρώτη βάση συμφιλίωσης στην περιοχή (Moll, 2018) . Οι χώρες των Δυτικών Βαλκανίων έχουν σηματοδοτήσει βαθιά από την κατάρρευση της Γιουγκοσλαβίας και τον κατακερματισμό της περιοχής. Η ζωή χαρακτηρίζεται από δύσκολες πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις των χωρών που ακόμη βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο ένταξης στα ευρωπαϊκά πρότυπα. Στις χώρες αυτές πολλά θέματα αντιμετωπίζονται με φόβο και προκατάληψη. Συχνά, δεν υπάρχουν ευκαιρίες για διάλογο μεταξύ των χωρών αυτών ούτε σε επίπεδο προσωπικών συναντήσεων, ανταλλαγής προσωπικών εμπειριών με τους «γείτονες» και αμφισβήτησης των προσωπικών «βεβαιοτήτων» με τις οποίες έχουν γαλουχηθεί. Το RYCO δίνει το βήμα στη νεολαία και στην τοποθέτησή της στο προσκήνιο των εξελίξεων, καθιστώντας την υπεύθυνη για τη δημιουργία διαλόγου μεταξύ των χωρών αυτών.

Το Γαλλο-γερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας αποτέλεσε τον μεσολαβητή και τον ενορχηστρωτή μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών και των κυβερνητικών εκπροσώπων των έξι χωρών των Δυτικών Βαλκανίων σε μία διετή διαδικασία δημιουργίας του Γραφείου Νεολαίας. Το FGYO αποτέλεσε και αποτελεί συνεργάτη του RYCO, το οποίο δεν ακολουθεί το μοντέλο του FGYO, αλλά εγκολπώνει πολλές από τις καλές του πρακτικές. Είναι αξιοσημείωτο ότι η ομάδα εργασίας που επιφορτίστηκε με τη δημιουργία του RYCO έλαβε υπόψη της την ιστορική μνήμη των συμμετεχουσών χωρών. Η ανταλλαγή νέων μεταξύ χωρών μεταξύ των οποίων υπάρχει ιστορικό φορτίο θεωρήθηκε η πιο άμεση προσέγγιση για τη δημιουργία διαλόγου των χωρών αυτών.

Έπρεπε να ληφθούν υπόψη όλες οι μεταβλητές καθώς η ιστορία μπορεί να διαταράξει διμερείς και πολυμερείς σχέσεις. Οι ιστορικές αναμνήσεις οδηγούν σε παρεξηγήσεις, σύγχυση και διαμάχες (Moll, Participatory observation research about “Constructively Dealing with the Past” within RYCO youth exchange projects, 2018) . Επίσης, αρκετές φορές η ιστορική μνήμη παραγκωνίζεται ως ένας τρόπος αποφυγής πιθανών προβλημάτων, αλλά η καταστολή αυτή μπορεί να οδηγήσει σε ακόμη πιο έντονες αντιδράσεις. Από την αρχή λοιπόν τέθηκαν οι βάσεις για την παρουσία του ιστορικού πλαισίου αναφοράς της κάθε χώρας και το βάρος της στη λήψη αποφάσεων. Αν και οι αναμνήσεις δεν μπορούν να σβηστούν, έπρεπε να βρεθεί ένας τρόπος εποικοδομητικής σύγκρουσης στις ερμηνείες των αναμνήσεων αυτών. Αυτή η ευαίσθητη προσέγγιση στην ιστορία τηρήθηκε ευλαβικά στη διάρκεια της προπαρασκευαστικής φάσης της συνεργασίας μεταξύ των κυβερνητικών εκπροσώπων και της κοινωνίας των πολιτών καθώς και στα προγράμματα ανταλλαγής νέων.

Η RYCO επιδιώκει να συνεισφέρει στη συμφιλίωση μέσω μιας διαδικασίας προσέγγισης του παρελθόντος με την ενεργοποίηση του διαλόγου των εμπλεκομένων και την ενεργή συμμετοχή τους. Αυτό δηλώνεται ρητά στο καταστατικό της RYCO, «Συμφιλίωση και εποικοδομητικές προσεγγίσεις των αναμνήσεων»¹ και προωθεί σεμινάρια με θέμα «Ιστορία, μνήμη και διαπολιτισμική μάθηση» (Moll & Morawietz, Franco-German relations as inspiration: Strengthening dialogue and joint action of young citizens across borders, 2018). Πρόκειται για ένα αυτόνομο κέντρο νεολαίας που χρηματοδοτείται από τις συμμετέχουσες χώρες και την Ευρωπαϊκή Ένωση, ειδικά προσαρμοσμένο στις ανάγκες των Δυτικών Βαλκανίων και στη συμφιλίωση των χωρών αυτών (Regional Youth Cooperation Office, 2019).

¹‘Reconciliation and constructive approaches of remembrance’.

5 Κεφάλαιο 5^ο – Το Γερμανο-πολωνικό Ίδρυμα Νεολαίας GPYO

5.1 Εισαγωγή - Ίδρυση του Γερμανο-πολωνικού Ιδρύματος Νεολαίας GPYO

Το Νοέμβριο του 1989 ο καγκελάριος Kohl επισκέπτεται την Πολωνία, συναντώντας για πρώτη φορά μετά από δεκαετίες, δημοκρατικά εκλεγμένη πολωνική κυβέρνηση. Στόχος της επίσκεψης ήταν να δημιουργηθούν νέες σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών. Ωστόσο, η κατάρρευση του Σοβιετικού Μπλοκ και η ενοποίηση της Γερμανίας ήταν ακόμη θέμα εικασίας. Οι μελλοντικοί γείτονες - ο πρωθυπουργός Mazowiecki και ο καγκελάριος Kohl - στο τέλος των συνομιλιών, στις 12 Νοεμβρίου 1989 (τρεις ημέρες μετά την πτώση του Τείχους του Βερολίνου) συμμετείχαν στην Μάζα συμφιλίωσης (Wikipedia, Msza Pojednania, 2020), που γιορτάστηκε στα κτήματα της οικογένειας Moltke στην Krzyżowa. Το Wrocław Catholic Intelligentsia Club, μέλος του οποίου ήταν ο Mazowiecki, άδραξε την ευκαιρία και παρουσίασε στη Μάζα συμφιλίωσης το μεγαλόπνοο έργο ενός «διεθνούς συνεδριακού κέντρου» στην Krzyżowa. Στη δήλωση της 16ης Νοεμβρίου 1989, ο καγκελάριος Kohl ενημέρωσε τη Bundestag σε προφορικές διευθετήσεις που είχε με τον πρωθυπουργό της Πολωνίας ότι «η πρώην περιουσία του κόμη Moltke θα μετατραπεί σε διεθνές πολωνικό και γερμανικό κέντρο συνάντησης νέων». Κατά τη διάρκεια του 2ου Συνεδρίου στην Krzyżowa, που πραγματοποιήθηκε στις 1-3 Δεκεμβρίου 1989 και ήταν συνέχεια του συνεδρίου του Ιουνίου, συμμετείχαν σχεδόν εκατόν πενήντα άτομα. Η συμφωνία μεταξύ των δύο πρωθυπουργών δημιούργησε τη βάση για περαιτέρω εργασίες προς την υλοποίηση του ιδρύματος. Δημιουργήθηκαν οι πρώτες εννοιολογικές εργασίες. Το Wrocław Club ήταν υπεύθυνο για τη δημιουργία ενός «ιδρύματος για το έργο Krzyżowa / Kreisau». Επιλέχθηκε ένα συμβουλευτικό συμβούλιο και για τους επόμενους μήνες πραγματοποιήθηκαν εντατικές συνομιλίες, στις οποίες συμμετείχαν κυβερνήσεις της Πολωνίας, της FRG και της νέας Λαϊκής Δημοκρατίας Γερμανίας. Η κυβέρνηση της ΛΔΓ δώρισε 180.000 ανατολικά γερμανικά μάρκα (περίπου 20.000 γερμανικά μάρκα), και η νότια επαρχία Ιησουιτών στην Πολωνία δώρισε 11.500 δολάρια. Τον Μάιο του 1990 στο Βερολίνο πραγματοποιήθηκε το 3ο Συνέδριο Krzyżowa και σχηματίστηκε μια «Δήλωση του Βερολίνου». Η δήλωση αφορά τη δημιουργία του «Ιδρύματος για αμοιβαία κατανόηση στην Ευρώπη» και έθετε τέσσερις στόχους: τη δημιουργία ενός

διεθνούς συνεδριακού κέντρου, ενός μνημείου, ενός οικολογικού αγροκτήματος και μια κοινότητας της Krzyżowa. Ο χαρακτήρας του ιδρύματος θα βασίζονταν στο πνεύμα τις ιδέες και τα σχέδια του κύκλου Kreisau (Wikipedia, Ο Κύκλος της Krzyżowa, n.d.). Στις 9 Ιουλίου 1990 το Wrocław Catholic Intelligentsia Club ζωντανεύει το Ίδρυμα. Το Club έγινε ιδιοκτήτης του κτήματος Krzyżowa και του Hill House και το παρέδωσε στο νεοσύστατο Ίδρυμα. Στις 22 Σεπτεμβρίου 1990 πραγματοποιήθηκε η πρώτη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου του Ιδρύματος, κατά τη διάρκεια της οποίας διορίστηκε ο πρόεδρος της Ewa Unger και οι Michał Czapliński, Wim Leenman, Krzysztof Łoskot, Ger van Roon, Stefana Steinlein και Jürgen Telschow ως μέλη της προεδρίας. Το Ίδρυμα πλέον θα μπορούσε να αρχίσει να λειτουργεί και να ξεκινήσει η ανοικοδόμηση της Krzyżowa (Club of Catholic Intelligentsia, n.d.).

5.2 Τα προγράμματα του GPYO

Κάθε χρόνο προσφέρονται δεκάδες έργα που απευθύνονται σε υπεύθυνους για τη διοργάνωση συγκεντρώσεων νέων, εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές, όπως:

- μαθήματα για τους διοργανωτές έργων νεολαίας που επικεντρώνονται σε μεθοδολογικές πτυχές, που περιλαμβάνουν ιστορία, εκπαιδευτικά προγράμματα διαπολιτισμικής επικοινωνίας (κινούμενα σχέδια γλωσσών) και εργασία με παιδιά, καθώς και κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την οικονομική υποστήριξη και τη σωστή παρακολούθηση των πόρων
- Contact Exchange: Το GPYO στοχεύει στη διατήρηση αξιόπιστων συνεργασιών, καθώς και στη δημιουργία νέων. Το Contact Exchange μπορεί να βοηθήσει τους διοργανωτές έργων νεολαίας, εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές που αναζητούν ομάδα συνεργατών στο εξωτερικό.
- συγκεντρώσεις που προωθούν την κοινωνική δικτύωση μεταξύ οργανισμών και ατόμων που συμμετέχουν στην ανταλλαγή νέων και σε διεθνή προγράμματα νέων.
- διαγωνισμός για το Γερμανικό-Πολωνικό Βραβείο Νεότητας. Το βραβείο απονέμεται στα πιο επιτυχημένα γερμανικά-πολωνικά και τριμερή προγράμματα νεολαίας.

Τέλος το GPYO διοργανώνει διάφορες εκδηλώσεις που προωθούν την ανταλλαγή νέων και συμμετέχει σε ειδικές εκθέσεις, ανοιχτές ημέρες καθώς και σε δημόσιες εκδηλώσεις (OFAJ/DFJW, fgyo-institutional-brochure, 2019).

5.3 Διμερή προγράμματα του GPYO

Παρέχεται οικονομική υποστήριξη για γερμανικά-πολωνικά έργα και τριμερή έργα, όπως εργαστήρια τσίρκου, υπαίθριες καλλιτεχνικές δραστηριότητες και συναντήσεις οπαδών ποδοσφαίρου από τη Γερμανία και την Πολωνία. Οι συμμετέχοντες έχουν την ελευθερία να καθορίσουν το περιεχόμενο του έργου. Λόγω της υποστήριξης του γερμανικού-πολωνικού γραφείου νεολαίας για διάφορες πρωτοβουλίες, οι νέοι από τις δύο χώρες έχουν τη δίνωτοτητα και τους παρέχονται τα μέσα ώστε να γνωριστούν μεταξύ τους και να αναπτύξουν κοινωνικά δίκτυα. Συγκεκριμένα υπάρχουν:

- Τα προγράμματα για νέους.

Αφορά νέους ηλικίας 12-26 ετών από την Πολωνία και τη Γερμανία, με διάρκεια προγράμματος 4-28 ημερών. Παρέχεται υποστήριξη για τους διοργανωτές και τους διερμηνείς / μεταφραστές. Τα υλοποιούμενα έργα μπορούν να περιλαμβάνουν μαθήματα, αθλητικές δραστηριότητες και εργαστήρια θεάτρου. Ο σημαντικότερος στόχος του προγράμματος είναι η προώθηση της ομαδικής εργασίας.

- Το πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης

Αφορά τους μαθητές Γερμανικών και Πολωνικών σχολείων, καθώς και για μαθητές και αποφοίτους ηλικίας κάτω των 26 ετών, με διάρκεια προγράμματος 4 ημερών έως 3 μηνών. Η υποστήριξη του ιδρύματος αφορά την ατομική και ομαδική πρακτική άσκηση σε όλους τους τομείς.

- Ειδικά προγράμματα για διοργανωτές ή άτομα που συμμετέχουν στην προώθηση ανταλλαγών νεολαίας Γερμανίας-Πολωνίας.

Τα προγράμματα εστιάζονται σε διάφορα θέματα συνεργασίας μεταξύ Γερμανίας και Πολωνίας. Οι διοργανωτές είναι ελεύθεροι να προτείνουν τη δομή και το περιεχόμενο ενός ειδικού προγράμματος. Παραδείγματα ιδεών

περιλαμβάνουν, εργαστήρια ιστορίας, μαθήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης επικοινωνιών (κινούμενα σχέδια γλώσσας) και συνέδρια που προωθούν την κοινωνική δικτύωση.

- Άλλα έργα

Σε αυτά που περιλαμβάνεται και προωθείται η γερμανο-πολωνική συνεργασία, όπως συναυλίες, εκθέσεις φωτογραφιών, δημοσιεύσεις. (OFAJ/DFJW, fgyo-institutional-brochure, 2019)

5.4 Τριμερή προγράμματα του GPYO

Εδώ και πολλά χρόνια, το Γερμανικό-Πολωνικό Γραφείο Νεολαίας δραστηριοποιείται στη διοργάνωση προγραμμάτων ανταλλαγής νέων μεταξύ ευρωπαϊκών χωρών, ιδίως με την Ανατολική Ευρώπη. Αυτή θεωρείται και η συμβολή του στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Τριμερή σχέδια, επιλέξιμα για την υποστήριξη του GPYO φέρνουν σε επαφή νέους από τη Γερμανία, την Πολωνία και οποιαδήποτε άλλη τρίτη χώρα.

Παρέχεται οικονομική υποστήριξη σε συμμετέχοντες και επόπτες. Αυτό περιλαμβάνει: κόστος προγράμματος (διαμονή, φαγητό, εισιτήρια εισόδου, υλικό) και έξοδα ταξιδιού. (krzyzowa keisau, n.d.)

6 Οι Ελληνο-γερμανικές σχέσεις από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι τα χρόνια της οικονομικής κρίσης

6.1 Εισαγωγή – Τα χρόνια της κατοχής

Έχοντας διανύσει μία περίοδο οικονομικής - και όχι μόνο - κρίσης, με την Ελλάδα να εμφανίζεται ως «ο τελευταίος τροχός της αμάξης» της Ευρωπαϊκής Ηπείρου, ως το «προβληματικό παιδί» (Sorgenkind) της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε αντιδιαστολή με την «ισχυρή», σχεδόν «παντοδύναμη» Γερμανία, η διερεύνηση των σχέσεων των δύο χωρών στο πέρασμα των χρόνων αποκτά, αν μη τι άλλο, ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Αδιαμφισβήτητα, η μεγαλύτερη και ισχυρότερη ρήξη μεταξύ Ελλήνων και Γερμανών στα χρόνια της Νεότερης Ιστορίας ξεκίνησε με την γερμανική εισβολή τον Απρίλιο του 1941 (με την επίθεση γερμανικών στρατευμάτων στην Ελλάδα μέσω Βουλγαρίας και Γιουγκοσλαβίας, την Επιχείρηση Μαρίτα και την Επιχείρηση Ερμής, που αφορούσε στην απόβαση από αέρος στην Κρήτη) και συνεχίστηκε με τα σχεδόν τέσσερα χρόνια κατοχής κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, έως τον Οκτώβριο του 1944.

Η Ελλάδα αποτέλεσε θύμα των δυνάμεων κατοχής, με τα μαζικά στρατιωτικά αντίποινα και με τις ανθρώπινες απώλειες να ανέρχονται σε εκατοντάδες χιλιάδες, ενώ μετά την αποχώρηση των Γερμανών από την χώρα, αυτή συνέχισε να μετράει τις πληγές της, αφού έβλεπε μεγάλο αριθμό επαρχιακών πόλεων να είναι ολοκληρωτικά κατεστραμμένες, το σιδηροδρομικό δίκτυο να υπολειτουργεί, τα λιμάνια και εν γένει τις όποιες δημόσιες υποδομές να έχουν υποστεί ανυπολόγιστες ζημιές, ενώ περίπου ένα εκατομμύριο άνθρωποι είχαν μείνει άστεγοι, ξεπερνώντας κατά πολύ το όριο της φτώχειας και της εξαθλίωσης. Η οικονομική κατάρρευση της χώρας ήταν πλήρης. Όπως ήταν φυσικό και αναμενόμενο, οι συνέπειες των 3,5 αυτών ετών επηρέασαν συνειδησιακά τους Έλληνες, επομένως και τον τρόπο με τον οποίο έβλεπαν, πλέον, την Γερμανία. Το δικαιολογημένο αντιγερμανικό μένος φάνταζε αζεπέραστο, καθιστώντας σχεδόν ακατόρθωτη οποιαδήποτε ελληνογερμανική προσέγγιση στο προσεχές ειρηνικό μέλλον.

6.2 Η πρώτη μεταπολεμική περίοδος

Όπως θα περίμενε κανείς, τα επόμενα χρόνια η Ελλάδα θα έμενε μακριά από την Γερμανία, ωστόσο, παραδόξως, αυτό δεν συνέβη. Μπορεί οι τραγικές συνέπειες της γερμανικής Κατοχής να έμειναν βαθιά χαραγμένες στην ελληνική συλλογική μνήμη, ωστόσο ο Ψυχρός Πόλεμος μεταξύ ανατολικού και δυτικού μπλοκ αποτέλεσε για την Ελλάδα μια σχεδόν άμεση συνέχεια των γεγονότων που προηγήθηκαν και συγχρόνως, τον συνδετικό κρίκο μεταξύ των δύο χωρών, εντάχθηκαν στον ίδιο δυτικό συνασπισμό, απέναντι στο σοβιετικό στρατόπεδο.

Ταυτοχρόνως, δε, προωθήθηκε μία ιδιότυπη συνεργασία με οικονομικές, γεωπολιτικές, στρατηγικές και ιδεολογικές προεκτάσεις. Συγκεκριμένα, η κατεστραμμένη Ελλάδα αναγκαστικά περνούσε σε φάση ανοικοδόμησης και η Γερμανία είχε την δυνατότητα να αναλάβει τον ρόλο του εμπορικού προμηθευτή, ενώ παράλληλα, μπορούσε να παράσχει υποστήριξη στον τομέα της εκμετάλλευσης των διαθέσιμων πρώτων υλών και, κατ' επέκταση, στη δημιουργία των δημόσιων υποδομών.

Αυτό που πρέπει να λάβουμε υπόψιν μας είναι πως, αν και οι οικονομικές παράμετροι ήταν, προφανώς, ελκυστικές και για τις δύο πλευρές, οι δυτικογερμανικές κυβερνήσεις θεωρούσαν πως η συγκεκριμένη επαφή θα έφερε πολλαπλά οφέλη. Πράγματι, η Ελλάδα αποτελούσε γεωπολιτικά, γεωστρατηγικά και ιδεολογικά σημαντικό κομμάτι του «παζλ» του NATO (στο οποίο είχε ενταχθεί από το 1952), απέναντι στον κομμουνισμό. Κάπου εδώ, κρίνεται απαραίτητο να αναφέρουμε πως όλες οι μεταπολεμικές κυβερνήσεις της Ελλάδας – του Αλέξανδρου Παπάγου, του Κωνσταντίνου Καραμανλή και του Γεώργιου Παπανδρέου – ήταν ανεπιφύλακτα υποστηρικτικές προς την ομοσπονδιακή κυβέρνηση, όσον αφορά στο Γερμανικό Ζήτημα και μάλιστα σε διεθνές επίπεδο.

Τον Οκτώβρη του 1950, ο Γεώργιος Παπανδρέου, ως αντιπρόεδρος της ελληνικής κυβέρνησης, επισκέφτηκε την Δυτική Γερμανία, στο πλαίσιο γενικών οικονομικών συζητήσεων και ειδικώς, για να διεκδικήσει την επαναφορά των ελληνικών καπνών σε περίοπτη θέση της γερμανικής αγοράς, κάτι το οποίο κατάφερε με την υπογραφή σχετικής συμφωνίας στις 26 του ίδιου μήνα.

Με βάση τα παραπάνω, δεν είναι τυχαίο πως η Βόννη, ως δείγμα καλής θέλησης, συμπεριέλαβε στις πρώτες διπλωματικές αποστολές της νεοσύστατης Ομοσπονδιακής

Δημοκρατίας της Γερμανίας και την Αθήνα, λίγο καιρό αργότερα. Το 1953, συγκεκριμένα στις 11 Νοεμβρίου, υπογράφηκε επισήμως η πρώτη, οικονομικής φύσεως, μεταπολεμική σύμβαση Ελλάδας-Γερμανίας, σύμφωνα με την οποία οι γερμανικές εταιρείες θα συμμετείχαν στην επανόρθωση και τον ανασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας, με χαρακτηριστικά πεδία δράσης την εκμετάλλευση των κοιτασμάτων λιγνίτη στην Πτολεμαΐδα και την δημιουργία σύγχρονων διυλιστηρίων πετρελαίου.

Ο πρώτος Γερμανός κυβερνήτης που επισκέφτηκε την Ελλάδα ήταν ο καγκελάριος Κόνραντ Αντεναουερ, τον Μάρτιο του 1954, όπου και τον υποδέχθηκε ο τότε βασιλιάς Παύλος και συνομίλησαν για οικονομικά ζητήματα. Ο Αλέξανδρος Παπάγος, Πρωθυπουργός της Ελλάδας, ανταπέδωσε την επίσκεψη μόλις λίγους μήνες αργότερα. Το γεγονός αυτό είναι βαρύνουσας σημασίας όσον αφορά στις διπλωματικές σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών, αν αναλογιστούμε πως ο Στρατηγός Παπάγος υπήρξε αιχμάλωτος των στρατοπέδων συγκέντρωσης Φλόσενμπουργκ και Νταχάου το 1943 και παρέμεινε φυλακισμένος μέχρι το τέλος του πολέμου.

Οι επισκέψεις συνεχίστηκαν, με αυτήν του Γερμανού Προέδρου Τέοντορ Χόους στην Ελλάδα (επρόκειτο, μάλιστα, για την πρώτη επίσημη επίσκεψή του σε ξένο κράτος από την ανάληψη των καθηκόντων του το 1949) και κατόπιν του ελληνικού βασιλικού ζεύγους στην Γερμανία, το έτος 1956. Όπως γίνεται αντιληπτό, οι ελληνικές αστικές ελίτ, οι συντηρητικοί πολιτικοί κύκλοι και το παλάτι επέλεξαν να προτάξουν το, οικονομικό κυρίως, συμφέρον της χώρας, αντί να εμμείνουν σε συναισθηματικά φορτισμένες και, ίσως, εκδικητικές αντιδράσεις. Κάπως έτσι, επιχείρησαν να επουλώσουν -ή να «καλύψουν»- τις ανοικτές ακόμη πληγές του κατοχικού παρελθόντος και να τολμήσουν ένα νέο ξεκίνημα στις ελληνογερμανικές σχέσεις. Την ίδια χρονιά, στις 17 Μαΐου, υπογράφηκε ελληνογερμανική Μορφωτική Σύμβαση, με την οποία ξανάρχιζαν επισήμως, πλέον, οι πολιτισμικές διμερείς σχέσεις που είχαν διακοπεί αναπόφευκτα από τον πόλεμο. Με αυτό το σύμφωνο επαναλειτούργησαν το Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο στην Αθήνα, οι Γερμανικές Σχολές σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, ενώ δόθηκε το πράσινο φως για την άδεια λειτουργίας πολιτισμικών ινστιτούτων και στις δύο χώρες.

Αυτό που μπορούμε να πούμε με σιγουριά είναι πως η αρμονική, ως επί το πλείστον, σύμπλευση των δύο χωρών δεν θα ήταν εφικτή αν δεν υπήρχαν κάποιες σημαντικές

προϋποθέσεις εκατέρωθεν, οι οποίες επηρέασαν σημαντικά τις σχέσεις τους: η πίστη στην Ευρωπαϊκή Ιδέα και, επομένως, η προσκόλληση στη Δύση. Το Γερμανικό Ζήτημα, με την σύγκρουση των δύο αντίπαλων συνασπισμών, βρισκόταν στο επίκεντρο της διεθνούς πολιτικής σκηνής και επηρέαζε σημαντικά τις ελληνογερμανικές σχέσεις. Όπως αναφέραμε ήδη, η Ελλάδα έγινε μέλος του ΝΑΤΟ το 1952 (στο δεύτερο κύμα διεύρυνσης της Συμμαχίας) - ταυτόχρονα με την Τουρκία, ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει τον «κομμουνιστικό κίνδυνο». Η Δυτική Γερμανία, επωφελούμενη της σοβαρής κλιμάκωσης της διαμάχης του ανατολικού και δυτικού μπλοκ και έχοντας καταστήσει σαφή την πίστη της στον «ελεύθερο κόσμο», κατάφερε και η ίδια την ένταξή της στο ΝΑΤΟ, τρία χρόνια αργότερα, το 1955. Έτσι, δέκα μόλις χρόνια μετά τη λήξη του πολέμου, αποκατέστησε πλήρως την εθνική της κυριαρχία, αποτινάσσοντας από πάνω της το καθεστώς της συμμαχικής κατοχής. Σύντομα, συγκεκριμένα το 1957, η Γερμανία του Κόνραντ Άντεναουερ έγινε ένα από τα έξι ιδρυτικά μέλη της ΕΟΚ. Εκείνη την περίοδο, ο Πρωθυπουργός της Ελλάδας, Κωνσταντίνος Καραμανλής, θέλοντας να θεμελιώσει μία διαρκή και ξεκάθαρη συμμαχία των δύο χωρών, έκρινε επιβεβλημένη τη συνεργασία της χώρας με την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, αναγνωρίζοντάς την ως μεγάλη οικονομική δύναμη στην καρδιά της Ευρώπης και ταυτοχρόνως, τονίζοντας τον ρόλο της Ελλάδας ως υποστηρικτή του «ελεύθερου κόσμου».

Ίσως μία από τις σπουδαιότερες στιγμές της μεταπολεμικής σχέσης μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας αποτέλεσε η επίσκεψη του Καραμανλή στην Βόννη, τον Νοέμβριο του 1958, κατά την οποία πέτυχε την χορήγηση ενός δανείου ύψους 200 εκατομμυρίων μάρκων και ταυτοχρόνως, επενδύσεις - με τη μορφή παροχής αγαθών - ύψους 100 εκατομμυρίων μάρκων (με προοπτική να φτάσουν τα 400 εκατομμύρια μάρκα), καθώς και συμπληρωματικά ποσά για τη χρηματοδότηση υλικοτεχνικής βοήθειας για την υλοποίηση έργων υποδομής στην ελληνική επικράτεια, ως επιστέγασμα των οικονομικών διαπραγματεύσεων των προηγούμενων ετών. Ο Αντενάουερ θεωρούσε πως μία τέτοια συμφωνία θα σταθεροποιούσε τις καλές σχέσεις με την Ελλάδα και επιπλέον, θα έδειχνε έμπρακτα πως την θεωρούσε σημαντικό παράγοντα των Δυνάμεων στην περιοχή της Μεσογείου για τη διατήρηση της ειρήνης. Γι' αυτόν το λόγο, παρά την αντίδραση του Γερμανού υπουργού Οικονομικών, η πίστωση που χορηγήθηκε ήταν για πρώτη φορά καλυπτόμενη από τον ομοσπονδιακό προϋπολογισμό.

Στηρίζοντας οικονομικά την Ελλάδα, η γερμανική κυβέρνηση απέβλεπε ξεκάθαρα στην ενίσχυση της δεξιάς κυβέρνησης του Καραμανλή, η οποία είχε κλονιστεί και κυριολεκτικά απομονωθεί λόγω του Κυπριακού ζητήματος, το οποίο είχε δημιουργήσει κρίση ανάμεσα στις σχέσεις της Ελλάδας με την Βρετανία και τις Η.Π.Α. Με τη στήριξη, λοιπόν, της Γερμανίας, προσφερόταν στην Ελλάδα η δυνατότητα να απαγκιστρωθεί από την οικονομική και πολιτική εξάρτηση που είχε με τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής.

6.3 Οι εγκληματίες πολέμου και το ζήτημα των αποζημιώσεων

Οι συζητήσεις και οι διαπραγματεύσεις του 1958 καθιστούσαν σαφές πως Ελλάδα και Γερμανία είχαν εναρμονιστεί σε ιδεολογικό και πολιτικό επίπεδο και με αυτόν τον τρόπο, οδηγούσαν τις διμερείς σχέσεις σε μία νέα εποχή. Πρώτη απόδειξη, η οικονομική βοήθεια ή, ορθότερα, ενίσχυση της απομονωμένης και σχεδόν αγνοημένης Ελλάδας (λόγω του Κυπριακού Ζητήματος) από τις υπόλοιπες δυτικές Δυνάμεις. Δεύτερη και ακόμα σημαντικότερη, το ξεκαθάρισμα του θέματος των εγκληματιών πολέμου και η «διευθέτηση» της υπόθεσης Μέρτεν. Ο Καραμανλής, θέλοντας να κλείσει το τελευταίο κεφάλαιο του πολεμικού παρελθόντος των δύο χωρών, παρά τις ισχυρές αντιδράσεις της εσωτερικής πολιτικής σκηνής, δύο μόλις μήνες μετά την επίσκεψή του στην Γερμανία, πέρασε νόμο στην Βουλή των Ελλήνων, σύμφωνα με τον οποίο η ελληνική πλευρά παραιτούνταν οριστικά από την δίωξη των εγκληματιών πολέμου.

Και μπορεί, σε αυτό το σκέλος, η Γερμανική πλευρά να κατάφερε μία συμφωνία υπέρ της, ωστόσο ο Καραμανλής δεν την απάλλαξε, όπως ήταν αναμενόμενο, από τις αξιώσεις για πολεμικές αποζημιώσεις.

Το θέμα των πολεμικών αποζημιώσεων απασχολούσε από τα πρώτα κιόλας μεταπολεμικά χρόνια την Ελλάδα και τις Κυβερνήσεις της, έχοντας πάρει μεγάλες διαστάσεις και σε κοινωνικό επίπεδο. Το κυριότερο ζήτημα φαινόταν να είναι το επονομαζόμενο «κατοχικό δάνειο», η πίστωση, δηλαδή, που είχε παραχωρηθεί στο Γ' Ράιχ από την Τράπεζα της Ελλάδος κατά τη διάρκεια της κατοχής. Οι αξιώσεις της χώρας απορρίπτονταν συνεχώς από τη γερμανική πλευρά, η οποία εκμεταλλευόταν το Σύμφωνο του Λονδίνου, το οποίο είχε υπογραφεί στις 27 Φεβρουαρίου του 1953 και είχε επικυρωθεί και από την Ελλάδα και ουσιαστικά απάλλαξε την Γερμανία από την

καταβολή πολεμικών αποζημιώσεων που προέκυψαν από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (τόσο την καταβολή επανορθώσεων σε θύματα του ναζισμού όσο και την αποπληρωμή του κατοχικού δανείου) έως την οριστική διευθέτηση του Γερμανικού Ζητήματος. Με λίγα λόγια, μέχρι την γερμανική επανένωση, δεν υπήρχε πρόβλεψη αποπληρωμής. Παρόλα αυτά, η ένταξη της Ελλάδας σε κοινή πρωτοβουλία πρώην κατεχόμενων χωρών, οδήγησε στην Συμφωνία «περί παροχών υπέρ Ελλήνων υπηκόων», που υπογράφηκε 7 χρόνια μετά, στις 18 Μαρτίου του 1960 και υποχρέωνε την Γερμανία σε καταβολή ενός συμβολικού ποσού ως «εθελούσιας επανόρθωσης» (και όχι ως πολεμικής αποζημίωσης). Το ποσό αυτό ανερχόταν στα 115 εκατομμύρια μάρκα και προοριζόνταν υπέρ θυμάτων «δια λόγους φυλετικούς, θρησκευτικούς ή αντιθέσεως προς την εθνικοσοσιαλιστικήν κοσμοθεωρίαν». Οι δικαιούχοι ήταν περίπου 100.000 άνθρωποι.

6.4 Η Ελλάδα και η Γερμανία στο κοινό πλαίσιο της Ενωμένης Ευρώπης

Η δεκαετία του 1960 αποτελεί ένα ακόμα ορόσημο για τις ελληνογερμανικές σχέσεις, αφού οι δύο χώρες είναι πλέον κομμάτια του ίδιου πολιτικο-οικονομικού «παζλ»: της ΕΟΚ. Στις 9 Ιουλίου του 1961 υπογράφεται η συμφωνία που συνέδεσε την Ελλάδα με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα και την 1^η Νοεμβρίου του 1962 τέθηκε επισήμως σε ισχύ. Σημαντικό ρόλο στις διαπραγματεύσεις για την ένταξη της χώρας στην ΕΟΚ έπαιξε η Γερμανία, η οποία έδειξε να κατανοεί πλήρως τις απαιτήσεις της. Όπως αναφέραμε και σε προηγούμενο κεφάλαιο, η Βόννη πίστευε ακράδαντα πως η Ελλάδα ήταν ο σημαντικότερος παράγοντας του ΝΑΤΟ στην περιοχή της Μεσογείου και γι' αυτόν τον λόγο την υποστήριζε δυναμικά απέναντι στους υπόλοιπους εταίρους της ΕΟΚ με τρόπο αξιοθαύμαστο. Βεβαίως, πίσω από αυτήν την υποστήριξη υπήρχε πρακτικό έρεισμα, αφού οι εμπορικές σχέσεις Ελλάδας και Γερμανίας βρίσκονταν ήδη σε πολύ καλό επίπεδο. Η Δυτική Γερμανία ήταν ο σημαντικότερος εξαγωγέας προϊόντων για την Ελλάδα και ο δεύτερος πιο σημαντικός εισαγωγέας προϊόντων από την Ελλάδα. Επιπλέον, μεταξύ των υπόλοιπων χωρών της ΕΟΚ ήταν ο σημαντικότερος εμπορικός εταίρος.

Επιπρόσθετα, η Βόννη δήλωνε και ήταν πράγματι πρόθυμη να παράσχει πιστώσεις και υλικοτεχνική βοήθεια για την δημιουργία σημαντικών υποδομών στην Ελλάδα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η πίστωση 150 εκατομμυρίων μάρκων το 1962 για την

κατασκευή εργοστασίου εκμετάλλευσης λιγνίτη στην Μεγαλόπολη για την παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος. Όσο λοιπόν η Δυτική Γερμανία βοηθούσε με αυτόν τον τρόπο την Ελλάδα, τόσο η Ελλάδα προμηθευόταν γερμανικές εταιρείες, δίνοντάς τους προτεραιότητα σε διαγωνισμούς ανάληψης δημόσιων έργων.

Αυτή η σχέση «αλληλεξάρτησης» αναγκών και παροχών συνεχίστηκε και τα επόμενα χρόνια, όταν η Γερμανία στάθηκε υποστηρικτικά απέναντι στην επιθυμία της Ελλάδας για εξίσωση της εγχώριας γεωργίας με αυτήν των υπόλοιπων κρατών μελών της ΕΟΚ. Σημαντική κίνηση καλής θέλησης ήταν και η αναπροσαρμογή των όρων του δανείου του 1958 προς όφελος της Ελλάδας το 1965, όταν δέχτηκε την γενναία μείωση του επιτοκίου από 6 σε 4%, συμβαδίζοντας έτσι με την επιθυμία της ελληνικής κυβέρνησης.

6.5 Η στάση της Γερμανίας κατά την δικτατορία των Συνταγματαρχών

Τον Απρίλιο του 1967 η Ελλάδα εισέρχεται στην περίοδο της δικτατορίας των Συνταγματαρχών. Η νέα αυτή πραγματικότητα δημιούργησε αναμφίβολα μία σύγχυση στην Γερμανία, ωστόσο η Βόννη προσπάθησε και διατήρησε την επαφή με την Αθήνα, ώστε να διασφαλίσει τα συμφέροντά της. Πράγματι, η νέα κυβέρνηση έδειξε πρόθυμη να παραμείνει σε παρόμοιο πλαίσιο οικονομικής πολιτικής με αυτό της πρότερης κατάστασης, επιλέγοντας να συνεργαστεί κατ' αποκλειστικότητα με την Δύση. Παρόλα αυτά, στα χρόνια που ακολούθησαν, ιδιαίτερα μετά το 1969, η γερμανική κυβέρνηση κατέστησε σαφή την αντίθεσή της με το δικτατορικό καθεστώς και την επιθυμία της για αποκατάσταση του δημοκρατικού πολιτεύματος στην Ελλάδα. Σημαντικότερος υπήρξε και ο ρόλος της γερμανικής ραδιοφωνίας - Deutsche Welle - στην αποκατάσταση της δημοκρατίας στην Ελλάδα. Αναρίθμητοι Έλληνες προσηλώνονταν κάθε βράδυ στην μπάντα των βραχέων για να ακούσουν Deutsche Welle, «τη φωνή της αλήθειας», μια από τις ελάχιστες πηγές ανεξάρτητης ενημέρωσης τον καιρό της δικτατορίας. Κατά τον Πέτερ Λίμπουργκ, υιό του Πρέσβη της Ο.Δ. της Γερμανίας στην Αθήνα (ο οποίος απελάθηκε ως «ανεπιθύμητος»), η Deutsche Welle δεν ήταν η μοναδική πηγή ενημέρωσης των Ελλήνων, αφού υπήρχαν επίσης το BBC ή το Radio France International. Ωστόσο, ξεχώρισε αφού «υπογράμμιζε το γεγονός ότι έχουμε να κάνουμε με μια χώρα του NATO στην οποία επιβλήθηκε μια στρατιωτική δικτατορία. Το γεγονός αυτό δεν ήταν τόσο σημαντικό για χώρες όπως η Γαλλία και οι

ΗΠΑ, γιατί βρισκόμασταν στην εποχή του Ψυχρού Πολέμου και επικρατούσε η σκέψη ότι μπορεί μεν να έχουμε να κάνουμε με μια δικτατορία, αλλά είναι μια δικτατορία στη δική μας πλευρά, των χωρών της Δύσης, είναι δηλαδή σύμμαχός μας. Όσο η Ελλάδα δεν πήγαινε με τους Σοβιετικούς, δεν υπήρχε ουσιαστικό πρόβλημα. Η Γερμανία όμως δεν αντιμετώπισε με αυτόν τον τρόπο την κατάσταση. Δώσαμε στην αντιπολίτευση ένα βήμα ελευθερίας της έκφρασης μέσω της ελληνικής εκπομπής η οποία ήταν στις οκτώ το βράδυ και είχε διάρκεια 60 λεπτών».

Πέραν της συμπαράστασης - τόσο οικονομικής, όσο και ηθικής - σε Έλληνες φοιτητές και εργαζόμενους της Γερμανίας, προσέφερε και άσυλο σε αντιφρονούντες.

Η στάση της Γερμανίας κατά την διάρκεια της επταετίας συνετέλεσε στη σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των δύο λαών σε ανθρώπινο επίπεδο, αφού σε επίπεδο πολιτικών και κυβερνήσεων, η συνεργασία είχε ήδη εδραιωθεί από την δεκαετία του 1950.

6.6 Η περίοδος της μεταπολίτευσης

Τον Ιούλιο του 1974 σήμανε το τέλος της επταετίας. Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής ανέλαβε το έργο της επαναφοράς της χώρας σε δημοκρατικό πλαίσιο, εξασφαλίζοντας την ασφάλειά της και την όσο το δυνατόν ταχύτερη ανάπτυξή της. Με το θέμα του Κυπριακού να έχει πάρει δραματική τροπή και την ορατή, πλέον, απειλή πολέμου από την Τουρκία, η Γερμανία θεωρήθηκε γι' ακόμα μία φορά ο κατάλληλος υποστηρικτής.

Στην επίσημη συνάντησή του με τον καγκελάριο Χέλμουτ Σμιτ τον Μάιο του 1975, ο Καραμανλής ζήτησε ευθέως την οικονομική αρωγή της Γερμανίας, ώστε να καλύψει, αφενός, τα όποια ελλείμματα είχε αφήσει πίσω της η δικτατορία και αφετέρου, να εξοπλίσει την Ελλάδα με τέσσερα νέα υποβρύχια, τα οποία θεωρούσε ζωτικής σημασίας υπό τις νέες συνθήκες που διαμορφώνονταν στο Αιγαίο. Η θετική ανταπόκριση του Σμιτ και στα δύο αιτήματα ήταν άμεση. Σε επίπεδο στρατιωτικών παροχών, μάλιστα, η Γερμανία φάνηκε να ενισχύει σημαντικά την Ελλάδα, έναντι της Τουρκίας, σε αρκετές περιπτώσεις – τηρουμένων πάντα των αναλογιών πληθυσμού και έκτασης της κάθε χώρας.

Πέραν της άμεσης οικονομικής ενίσχυσης, η Γερμανία στάθηκε αρωγός και στη διαδικασία της πλήρους ένταξης της Ελλάδας στην ΕΟΚ. Θα τολμούσαμε να πούμε πως σε αυτό το σημείο η Ιστορία έδειξε να επαναλαμβάνεται, αφού, όπως πριν περίπου είκοσι χρόνια, έτσι και το 1979 η Γερμανία στήριξε χωρίς περιστροφές την Ελλάδα και

κατάφερε να την οδηγήσει στην Συνθήκη της 28^{ης} Μαΐου, η οποία τέθηκε σε πλήρη ισχύ την πρώτη ημέρα του 1981. Είναι σημαντικό να τονίσουμε, λοιπόν, τον ρόλο τόσο του Άντεναουερ όσο και του Σμιτ, αρχικώς για την σύνδεση της Ελλάδας με την ΕΟΚ το 1962 και εντέλει, για την ένταξή της, ως μέλους, το 1981. Η σημασία των παρεμβάσεων των δύο καγκελαρίων εντοπίζεται στο γεγονός πως, παρά τις όποιες οικονομικές δυσκολίες της Ελλάδας, χρησιμοποίησαν ισχυρά πολιτικά κριτήρια υπέρ της ένταξής της στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, φυσικά ορμώμενοι από τις καλές διαπροσωπικές τους σχέσεις με τον Καραμανλή, με τις «ευλογίες» του Γάλλου Προέδρου Ζισκάρ ντ' Εστέν, ο οποίος τροφοδοτούσε το καλό κλίμα μεταξύ τους.

Ελλάδα και Γερμανία κινούνταν, πλέον, στο ίδιο ευρωπαϊκό πλαίσιο, αλλά την δεκαετία του 1980 οι σχέσεις τους φάνηκαν να κλονίζονται. Ο Ανδρέας Παπανδρέου είχε αρχίσει να δημιουργεί κλίμα δυσφορίας στους δυτικούς εταίρους, ανάμεσά τους και στην Γερμανία. Ο λόγος ήταν η ίδια η στάση του Παπανδρέου απέναντί στους, μέχρι πρότινος, «φίλους» Γερμανούς, τους οποίους ούτε λίγο ούτε πολύ κατηγορούσε συχνά ως υπεύθυνους για τις δυσκολίες στο εσωτερικό της χώρας, τόσο σε οικονομικό όσο και σε πολιτικό επίπεδο. Βεβαίως, όταν οι περιστάσεις το απαιτούσαν, ο Παπανδρέου δεν δίσταζε να ζητάει την βοήθειά τους, καθιστώντας – στα μάτια των εταίρων – την στάση του προκλητική.

Κατά την διάρκεια της διάσκεψης κορυφής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας το 1984, Παπανδρέου και Χέλμουτ Κολ συγκρούστηκαν όταν ο τελευταίος, ο οποίος ήταν διάδοχος του Σμιτ, αρνήθηκε κατηγορηματικά να αυξήσει το οικονομικό πακέτο ενίσχυσης των προβληματικών περιοχών των χωρών Μεσογείου. Το 1990, ο νέος Πρωθυπουργός της Ελλάδας, Κωνσταντίνος Μητσοτάκης, φάνηκε να πετυχαίνει μία ευνοϊκότερη στάση του Κολ απέναντι στην χώρα, προσπαθώντας να υιοθετήσει μία, σαφώς, φιλικότερη προσέγγιση. Την ίδια χρονιά, επανενώθηκαν οι δύο Γερμανίες και η ελληνική κυβέρνηση χαιρέτισε το γεγονός. Ο Χέλμουτ Κολ, ανταποδίδοντας τη θετική στάση της Ελλάδας, παρέστη έναν χρόνο αργότερα στους εορτασμούς της επετείου της Μάχης της Κρήτης.

Και ενώ οι σχέσεις Ελλάδας και Γερμανίας φάνηκαν να εξομαλύνονται, η κατάσταση στα Βαλκάνια, τελικά, διεύρυνε το χάσμα μεταξύ τους, λόγω σαφέστατης σύγκρουσης συμφερόντων. Την ίδια στιγμή που η Ελλάδα υποστήριζε την διατήρηση μίας ομοσπονδιακής Γιουγκοσλαβίας, η Γερμανία ήθελε την άμεση αναγνώριση της

Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Δημοκρατίας της Κροατίας, από πλευράς Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Τον Φεβρουάριο του 1993, Αθήνα και Σκόπια βρίσκονταν σε διαπραγματεύσεις ως προς το Μακεδονικό. Τότε η Γερμανία, δια του Υπουργού της των Εσωτερικών Κλάους Κίνκελ, πρότεινε την λύση της ονομασίας “Former Yugoslavian Republic of Macedonia” (“FYROM”) – «Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας» («ΠΓΔΜ»), γεγονός που οδήγησε στην αμφισβήτηση της φιλικής και εν γένει θετικής στάσης της Γερμανίας απέναντι στην Ελλάδα και στον προβληματισμό ως προς την θέση και τον ρόλο της στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Αν συνυπολογίσουμε και το κλίμα που είχε ήδη διαμορφωθεί λόγω της ουδέτερης στάσης της Γερμανίας στις αντιπαραθέσεις Ελλάδας και Τουρκίας και στην τουρκική εισβολή στην Κύπρο το 1974, δεν είναι καθόλου αδικαιολόγητη η κακή εικόνα που είχε δημιουργηθεί στα μάτια της κοινής γνώμης.

Αν κοιτάξουμε λίγο αποστασιοποιημένα, βέβαια, την κατάσταση των σχέσεων μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας κατά την δεκαετία του 1990 και, παρά τις όποιες μικρές ή μεγάλες διαφωνίες, το γενικότερο κλίμα που επικρατούσε στις επαφές τους, αυτό χαρακτηρίζεται μάλλον με θετικό πρόσημο.

Στην εκπονή αυτής της, ομολογουμένως, ιδιαίτερης σε πολλά επίπεδα δεκαετίας, το θετικό κλίμα στις διμερείς σχέσεις μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας επισφραγίστηκε με τον πιο καθοριστικό τρόπο. Η θετική στάση της κυβέρνησης του Γκέρχαρντ Σρέντερ στις διαπραγματεύσεις για την ένταξη της Ελλάδας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση της Ευρώπης συνετέλεσε ώστε το 2000 Γερμανία και Ελλάδα να βρεθούν ακόμα πιο κοντά, ως μέλη του πυρήνα της Ενωμένης Ευρώπης, έχοντας πλέον ένα κοινό νόμισμα.

Συμπερασματικά, διαπιστώνουμε πως, μετά την ρήξη της ναζιστικής κατοχής, για πάνω από 4 δεκαετίες, οι διμερείς σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών οικοδομήθηκαν σε νέες, στέρεες βάσεις και χαρακτηρίστηκαν, κατά κύριο λόγο, από την συνεχή υποστήριξη της Γερμανίας προς την Ελλάδα, σε ένα κοινό πλαίσιο: αυτό της ευρωπαϊκής ενοποίησης.

6.7 Από το 2000 έως την περίοδο της κρίσης

Μετά την ένταξη της Ελλάδας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση της Ευρώπης και για την δεκαετία που ακολούθησε, οι ελληνογερμανικές σχέσεις συνέχισαν να κινούνται σε ένα φιλικό πλαίσιο συνεννόησης. Δεν μπορούμε να ισχυριστούμε πως υπήρξαν ιδιαίτερες ή αξιοσημείωτες εξάρσεις.

Μάλιστα, έως το 2010, η Γερμανία ήταν η πρώτη χώρα των τουριστικών αφίξεων στην Ελλάδα και αντίστοιχα, αποτελούσε τον πρώτο ευρωπαϊκό προορισμό των Ελλήνων που μετανάστευαν στο εξωτερικό. Γεγονός είναι πως μέχρι την αυγή της Ευρωπαϊκής Κρίσης – ή Κρίσης της Ευρωζώνης – το 2009, Ελλάδα και Γερμανία κινούνταν συνεργατικά, έχοντας ως κοινό παρονομαστή την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Την περίοδο της οικονομικής κρίσης μετά το 2010, οι διμερείς σχέσεις βρέθηκαν να «σφυροκοπούνται», όχι τόσο σε πολιτικό επίπεδο, όσο σε επικοινωνιακό. Τα ΜΜΕ φάνηκαν έτοιμα να τροφοδοτήσουν στερεότυπα τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Γερμανία, σύμφωνα με τα οποία το Βερολίνο ήταν «εμμονικό» με την επιβολή πολιτικών λιτότητας και εξαθλίωσης, καθόλου αλληλέγγυο προς τις χώρες του ευρωπαϊκού νότου και αρνούνταν πεισματικά να εισακούσει τα υπόλοιπα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αντίστοιχα, η Ελλάδα χαρακτηρίστηκε ως η «χώρα των τεμπέληδων και αντιπαραγωγικών», μια χώρα που αρνείτο να αλλάξει νοοτροπία και να αναλάβει την ευθύνη ανασυγκρότησής της.

Αναπόφευκτα, η δημιουργία τεταμένου κλίματος ανάμεσα στους δύο λαούς στάθηκε η αφορμή να «ξυπνήσουν» μνήμες του παρελθόντος και επανέφερε στην επικαιρότητα το, ίσως, μοναδικό πραγματικά μελανό σημείο της κοινής Ιστορίας τους: την κατοχή. Το κατάλοιπο των πολεμικών αποζημιώσεων και του θέματος του κατοχικού δανείου έγινε πάλι πεδίο αντιπαραθέσεων.

Από την πλευρά της, η Γερμανία έδειξε να αποφεύγει με κάθε τρόπο τη σχετική συζήτηση, ενώ η Ελλάδα συνέχιζε να ισχυρίζεται πως ποτέ δεν αποζημιώθηκε ουσιαστικά για την πλήρη καταστροφή της κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Η οικονομική βοήθεια που έλαβε μεταπολεμικά από την Ευρώπη, κυρίως λόγω της μεσολάβησης της Γερμανίας, αλλά και απευθείας από την ίδια την Γερμανία, σε καμία περίπτωση δεν μπορούσαν να θεωρηθούν «αποπληρωμή», αφού επρόκειτο

για πιστώσεις. Τα έργα υποδομής για τα οποία χρησιμοποιήθηκαν, έφεραν μάλιστα οφέλη στην Γερμανία, μέσω της βαριάς της βιομηχανίας.

Όταν το Σύμφωνο του Λονδίνου του 1953, στο οποίο αναφερθήκαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο, έπαψε να αποτελεί λόγο μη καταβολής αποζημιώσεων (αφού το 1990 επήλθε η ένωση της Γερμανίας), οι ομοσπονδιακές κυβερνήσεις χρησιμοποίησαν επιχειρήματα όπως η παρέλευση πενήντα και πλέον χρόνων από τα γεγονότα κλπ. Όπως και να 'χει, στην παρούσα δεν εξετάζεται η ορθότητα ή μη της διεκδίκησης των όποιων αποζημιώσεων από πλευράς της Ελλάδας. Αυτό που θέλουμε να αναδείξουμε είναι πώς, μετά από περίπου 60 χρόνια, οι επί το πλείστον ομαλές και αδιατάρακτες σχέσεις μεταξύ των δύο κρατών, κλονίστηκαν και πώς η οικονομική κρίση συμπαρέσυρε και ίσως γιγάντωσε την κοινωνική κρίση.

Όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό, στη σημερινή δύσκολη και πολύπλοκη συγκυρία, είναι προς όφελος όλων οι δύο χώρες να παραμείνουν ψύχραιμες και αλληλέγγυες στην αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων και στην επίτευξη κοινών στόχων. Τώρα, περισσότερο από ποτέ, η Ελλάδα και η Γερμανία έχουν ανάγκη ενός νέου συνδετικού κρίκου, ο οποίος θα μπορέσει να «ξανασυστήσει» τις δύο χώρες σε ένα ευρύτερο κοινωνικό, πολιτικό αλλά και μορφωτικό επίπεδο. Αυτός ο κρίκος θα μπορούσε κάλλιστα να γίνει το Ελληνο-γερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας.

7 Ίδρυση και λειτουργία του Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας

Η Ελλάδα σήμερα αντιμετωπίζει κοινωνικές αλλά κυρίως οικονομικές προκλήσεις, πολλές από τις οποίες αποτελούν συμπτώματα της ευρύτερης κρίσης και ανησυχίας που διέπει την Ευρώπη και της κοινωνικής συνοχής αυτής. Οι ανταλλαγές νέων που ήδη πραγματοποιούνται στην Ελλάδα, ενδιαφερόμενοι της κοινωνίας των πολιτών που συμμετέχουν στις ανταλλαγές νέων και εμπειρογνομόνων εργάζονται για να βρουν απαντήσεις σε αυτά τα θέματα, τα οποία περιλαμβάνουν τη βιωσιμότητα και την κοινωνική επιχειρηματικότητα, τον προσανατολισμό σταδιοδρομίας και τη δημοκρατική εκπαίδευση. Είναι προφανές ότι η Γερμανία και η Ελλάδα επωφελούνται από την αντιμετώπιση πολλών ζητημάτων από κοινού, όπως η ενίσχυση του νεαρού πληθυσμού σε αγροτικές περιοχές, η ανακάλυψη παραδοσιακών τεχνών όπως η ναυπηγική και οι προσωπικές ιστορίες μετανάστευσης (IJAB, n.d.).

Η κρίση έφερε στο προσκήνιο τις αξιώσεις των γερμανικών αποζημιώσεων για τα θύματα και τις ζημιές που προκλήθηκαν από την κατοχή της Γερμανίας στην Ελλάδα. Η αποκατάσταση των γερμανο-ελληνικών σχέσεων είναι επιτακτική προκειμένου να βελτιωθεί η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Η ανάπτυξη και επέκταση του γερμανο-ελληνικού προγράμματος ανταλλαγής νέων είναι η συμβολή του IJAB σε αυτές τις προσπάθειες, που άρχισαν το 2014 για λογαριασμό του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικογενειακών Υποθέσεων, Ηλικιωμένων, Γυναικών και Νεολαίας της Γερμανίας (BMFSFJ) στο πλαίσιο της προετοιμασίας για τη δημιουργία ενός Γερμανο-Ελληνικού Γραφείου Νεότητας (IJAB, n.d.).

Σε συμφωνία που συνάφθηκε το 2013 μεταξύ των κομμάτων συνασπισμού της Γερμανίας αναφέρεται ότι: *«Τα ευρωπαϊκά σχολεία, οι οργανώσεις νέων και η αυξημένη κινητικότητα των νέων μπορούν να συμβάλουν σε αυτό. Σε αυτό το πλαίσιο, για παράδειγμα, δεσμευόμαστε για την ίδρυση γερμανικής-ελληνικής οργάνωσης νέων. Οι προσπάθειες μεταρρύθμισης στην Ελλάδα θα συνεχίζουν να στηρίζονται μέσω της*

συνεργασίας, και συγκεκριμένα η γερμανική-ελληνική συνέλευση θα συνεχιστεί και θα αναπτυχθεί περαιτέρω»² (SPD, 2013).

Στις 12 Σεπτεμβρίου 2014, στην επίσημη κατοικία του Γερμανού Προέδρου Bellevue στο Βερολίνο, η Ομοσπονδιακή Υπουργός Οικογένειας, Τρίτης Ηλικίας, Γυναικών και Νεολαίας Μανουέλα Σβέσιγκ και ο Έλληνας Πρέσβης Παναγιώτης Ζωγράφος, παρουσία του Ομοσπονδιακού Προέδρου Γιοάχιμ Γκάουκ και του Πρόεδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας Κάρολου Παπούλια, υπέγραψαν μια κοινή δήλωση πρόθεσης για την ίδρυση ενός Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας (Family, 2015). Οι δύο πλευρές εξέφρασαν επίσης την πρόθεση να διαπραγματευτούν διακρατική συμφωνία, που θα καθορίζει τους συγκεκριμένους σκοπούς, τη νομική μορφή, τα όργανα και τα μέσα χρηματοδότησης.

«Η αξία των ανταλλαγών νεολαίας έγκειται στην προσωπική συνάντηση, στην προσωπική συνομιλία, στην επαφή διαφορετικών πολιτισμών. Μέσω του «Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας» θέλουμε να φέρουμε τις νέες γενιές των χωρών μας πιο κοντά προάγοντας την αλληλοκατανόηση», δήλωσε η Ομοσπονδιακή Υπουργός για Θέματα Οικογένειας, κ. Μανουέλα Σβέσιγκ.

46

Αυτό που κατέστησαν σαφές ήταν πως η σύσταση του Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας ήθελε να προάγει την άμεση επαφή των νέων των δύο χωρών. Θα τους έδινε, με λίγα λόγια, την δυνατότητα να ζήσουν, να εργαστούν, είτε απλώς να ψυχαγωγηθούν παρέα με συνομηλίκους τους, δημιουργώντας έτσι στέρεες σχέσεις υγιούς αλληλεξάρτησης και συνεννόησης.

Τους επόμενους μήνες πραγματοποιήθηκαν διαπραγματεύσεις σχετικά με τα επόμενα βήματα και τις λεπτομέρειες υλοποίησης του όλου εγχειρήματος. Στο πλαίσιο αυτό σχεδιάστηκε ένα διμερές Ελληνο-γερμανικό Φόρουμ Νεολαίας στη Γερμανία, υπό την αιγίδα του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικογένειας, Τρίτης Ηλικίας, Γυναικών και

² «Europaschulen, Jugendwerke und eineer höhte Jugend mobilität könnenhierzubeitragen. In diesem Zusammen hangsetzenwirunsbeispiels weise für die Errichtung geines deutschgriechischen Jugendwerksein. Die Reformbestrebungen in Griechenland werdenweiterhinpartnerschaftlichunterstützt, insbesonderewird die Deutsch-Griechische Versammlungfortgeführt und weiterentwickelt».

Νεότητας, όπου οι δύο χώρες θα εκπροσωπούνταν με πενήντα συμμετέχοντες η καθεμία, από τις 3 έως τις 6 Νοεμβρίου του 2014.

Τον Ιούνιο του 2015 η τότε Γερμανίδα Υφυπουργός Οικογένειας, Τρίτης Ηλικίας, Γυναικών και Νεολαίας Κ. Μαρκς, σε επίσκεψή της στην Ελλάδα, συνάντησε τον Υπουργό Παιδείας Αρ. Μπαλά, με τον οποίο συζήτησαν εκτενώς την πρόθεση Ίδρυσης του Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας. Σε κοινή τους δήλωση τόνισαν πως στόχος της συνάντησής τους ήταν η προώθηση της σύστασης του Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας. Και οι δύο πλευρές επιβεβαίωσαν την πρόθεσή τους να συνεχίσουν και να ολοκληρώσουν τις διαπραγματεύσεις σύντομα.

Ήδη από την προηγούμενη χρονιά είχαν εντατικοποιηθεί οι ανταλλαγές ελληνικής και γερμανικής νεολαίας. Με τη σύσταση του Ιδρύματος, οι ανταλλαγές αυτές θα θεμελιώνονταν και θα πραγματοποιούνταν σε μόνιμη βάση. Επιπλέον, ήθελαν να δώσουν έμφαση σε σχολικές, εξωσχολικές και επαγγελματικές ανταλλαγές. Κατόπιν, η Υφυπουργός συναντήθηκε με τον αναπληρωτή Υπουργό Εξωτερικών, Ν. Χουντή, ενώ σε μία σύντομη συνομιλία με τον Πρωθυπουργό της χώρας, Αλέξη Τσίπρα, συζήτησε για τους στόχους του Ιδρύματος και τη σπουδαιότητα του εγχειρήματος.

Όπως άρχισε να γίνεται από τότε κατανοητό, ο στόχος του Ιδρύματος θα ήταν η ανάπτυξη της φιλίας μεταξύ των δύο χωρών, δια μέσου της συναναστροφής και αλληλεπίδρασης των νέων τους. Η κατανόηση, ακόμα και οι γόνιμες διαφωνίες μεταξύ ανθρώπων που διανύουν μία άκρως παραγωγική ηλικία (μεταξύ 12 και 26 ετών), θα μπορούσαν να δημιουργήσουν ένα σαφώς καλύτερο κλίμα μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας.

Σύμφωνα με τις τότε συζητήσεις, η κάθε χώρα θα επέλεγε την έδρα του Ιδρύματος και στόχος ήταν να ξεκινήσει επισήμως την λειτουργία του το 2016. Οι πρώτες σκέψεις ανέφεραν την Αθήνα, την Θεσσαλονίκη ή κάποια πόλη της Πελοποννήσου. Σε οικονομικό επίπεδο, η κάθε χώρα θα συμμετείχε με 3 εκατομμύρια ευρώ, τα οποία θα αποφάσιζε αν θα κάλυπτε από τον κρατικό της προϋπολογισμό ή από κοινοτικά κονδύλια. Το 2016 η Ομοσπονδιακή Γερμανική Βουλή αποφάσισε και διέθεσε οικονομικούς πόρους για τις ελληνογερμανικές ανταλλαγές νέων. Στα πλαίσια του σχεδίου για τα παιδιά και τους νέους της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης, διατέθηκαν

ειδικά κονδύλια για τις συναντήσεις νέων και τις ανταλλαγές εμπειρογνομόνων μεταξύ των δύο χωρών και έτσι μπόρεσαν να πραγματοποιηθούν περισσότερες από 200 εξωσχολικές συναντήσεις νέων.

Στις 26 Ιουλίου του 2017 η Γερμανίδα υπουργός Οικογένειας, Τρίτης Ηλικίας, Γυναικών και Νεολαίας, Katarina Barley, και ο Γενικός Γραμματέας Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων της Ελληνικής Δημοκρατίας, Πausanias Παπαγεωργίου, τρία χρόνια μετά τις πρώτες συζητήσεις, προχώρησαν στην τελική υπογραφή της Συμφωνίας Συνεργασίας και τροχοδρόμησης ίδρυσης του Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας. Σκοπός ήταν η επέκταση της ελληνογερμανικής συνεργασίας, η εμβάθυνση των σχέσεων των δύο χωρών, η συμμετοχή των νέων στον διάλογο μεταξύ τους καθώς και η εμπέδωση της Ευρωπαϊκής Ιδέας. Χρονικά, η πλήρης λειτουργία του τοποθετήθηκε μέσα στο 2019.

Όπως τόνισε η Γερμανίδα Υπουργός: «Κάποια πράγματα δεν είναι αυτονόητα και η ειρηνική συμβίωση χρειάζεται πάντα επικαιροποίηση». Η Ευρωπαϊκή Ένωση έδινε ανέκαθεν χώρο και χρόνο για εποικοδομητικές συζητήσεις και συνεργασίες, ωστόσο σε δύσκολους καιρούς, μία τέτοιου είδους «υπενθύμιση» θεωρήθηκε μείζονος σημασίας.

Ο Γενικός Γραμματέας Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς, Πausanias Παπαγεωργίου, δήλωσε κατά την ομιλία του εκείνη την ημέρα: «Η νεολαία στην Ελλάδα αποτελεί μια από τις κοινωνικές κατηγορίες που βίωσαν και συνεχίζουν να βιώνουν με τον πιο συνταρακτικό τρόπο τις συνέπειες της ευρωπαϊκής οικονομικής κρίσης: επισφαλείς σχέσεις εργασίας, δυσκολίες στην απόκτηση στοιχειώδους προσωπικής αυτονομίας, υποβάθμιση της καθημερινότητας, brain drain. Στην Ελλάδα μέχρι σήμερα εφαρμόζονται αποσπασματικά πολιτικές για τη νεολαία, γεγονός που περιορίζει την αποτελεσματικότητά τους. Αναγνωρίζοντας αυτή την πραγματικότητα, η ελληνική κυβέρνηση ξεκίνησε την αναβίωση των φορέων πολιτικής και των εργαλείων υλοποίησης προγραμμάτων για τη νεολαία. Παράλληλα, βάζει σε ράγες τη σύσταση της Εθνικής Στρατηγικής/ Πολιτικών για τη Νεολαία για να καλύψει το υφιστάμενο κενό. Όμως αυτή η μετάβαση δεν μπορεί να χτιστεί παρά μόνο στη βάση εκτεταμένων συνεργασιών και συμπράξεων, εμπλέκοντας το μεγαλύτερο δυνατό αριθμό ενδιαφερόμενων μερών και, πρωτίστως, τους ίδιους τους νέους».

Πράγματι, οι νέοι κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν αρκετά και εν πολλοίς μη αναμενόμενα προβλήματα την περίοδο της κρίσης. Στερήθηκαν ευκαιριών, τόσο μορφωτικών όσο και επαγγελματικών, ένιωσαν ανεπαρκείς στην αντιμετώπιση της υφιστάμενης κατάστασης και απλώς έμειναν θεατές, χωρίς να μπορούν να συμμετάσχουν σε οποιαδήποτε διαδικασία βελτίωσης της καθημερινότητάς τους. Την εκδήλωση παρακολούθησαν και χαιρέτισαν εγκάρδια σπουδαστές από την Γερμανία, την Ιταλία και την Ελλάδα. Οι εν λόγω σπουδαστές συμμετείχαν σε ήδη υφιστάμενα προγράμματα ανταλλαγής και με αφορμή αυτό, τονίστηκε πως οι νέοι είναι αυτοί οι οποίοι καλούνται και εντέλει, θα διαμορφώσουν το μέλλον, επομένως οι μεταξύ τους επαφές και αλληλεπιδράσεις οφείλουν να πραγματοποιούνται σε ενεργή ηλικία. Με αυτόν τον τρόπο θα διασφαλιστεί η εμπιστοσύνη και η διάθεση συνεργασίας.

Σε ό,τι αφορά το οικονομικό σκέλος της Συμφωνίας, η Γερμανία, μέσω του κρατικού της προϋπολογισμού, δήλωσε πως θα συμμετείχε με 3 εκατομμύρια ευρώ, χρήματα τα οποία μέχρι εκείνη την στιγμή κινδύνευαν να αποσυρθούν. Το κονδύλιο αυτό προοριζόταν εξ ολοκλήρου για την ενίσχυση και υλοποίηση προγραμμάτων για τους νέους της Ελλάδας και της Γερμανίας. Στη Γερμανία λειτουργούσαν ήδη αντίστοιχα Ιδρύματα Νεολαίας, το Πολωνογερμανικό και το Γαλλογερμανικό, για το οποίο μιλήσαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο. Στόχος τους, όπως και στην περίπτωση του Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος, είναι η οικοδόμηση στέρεων σχέσεων μεταξύ των νέων αυτών των χωρών. «Εύχομαι αυτό το Ίδρυμα Νεολαίας να αποκτήσει την ίδια σπουδαιότητα για τις δράσεις για τη νεολαία όπως και το Γερμανοπολωνικό και το Γερμανογαλλικό Ίδρυμα Νεολαίας», δήλωσε η κα Μπάρλεϋ.

Το Ελληνο-γερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας κλήθηκε εξ αρχής να αντιμετωπίσει, μεταξύ άλλων, μία δύσκολη πρόκληση: την εγκατάλειψη όλων των στερεοτύπων μεταξύ των δύο κρατών, τα οποία κατά την περίοδο της κρίσης επανήλθαν στο προσκήνιο και γιγαντώθηκαν στις συνειδήσεις των λαών. Απώτερος σκοπός παραμένει, βεβαίως, η ενδυνάμωση του αισθήματος συνεργασίας, μέσω πολυσχιδών ενεργειών και δράσεων. Η κύρια στρατηγική εμπεριέχει ανταλλαγές σε σχολικό επίπεδο, ανταλλαγές νέων, εκπαιδευτικά και μορφωτικά σεμινάρια, ανταλλαγή επαγγελματιών διαφόρων κλάδων, διδασκαλία και εκμάθηση των δύο γλωσσών, πολιτιστικές και πολιτισμικές δραστηριότητες, διοργάνωση και διεξαγωγή Ελληνο-γερμανικού Φόρουμ Νεολαίας

ετησίως, ξεναγήσεις για την διατήρηση και εμπέδωση της ιστορικής μνήμης για την περίοδο της Κατοχής, όπως και επισκέψεις σε χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς και των δύο κρατών.

Το 2018, ενόψει της σύστασης του Ιδρύματος, ο φορέας Pressenetzwerk für Jugendthemen e.V. διοργάνωσε τον Απρίλιο μια επταήμερη επίσκεψη Ελλήνων δημοσιογράφων στη Βόννη και την Κολωνία στα πλαίσια ενός δημοσιογραφικού προγράμματος εκπαίδευσης και ανταλλαγής εμπειριών. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης, μέλη της ομάδας «Φιλοξενία» (Οργανωση ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ, 2019) (ενός Φορέα υλοποίησης όλων των δράσεων του Ευρωπαϊκού Προγράμματος "ΝΕΟΛΑΙΑ", όπως Ανταλλαγές Νέων, Εθελοντισμός, Πρωτοβουλίες Νέων & Μελλοντικό Κεφάλαιο, Διεθνή σεμινάρια για συμβούλους νέων και για ξένους εθελοντές κλπ.) ενημερώθηκαν σχετικά με το Ίδρυμα και την καθυστέρηση της επίσημης ίδρυσής τους από τους εκεί αρμόδιους φορείς. Ο τότε εντεταλμένος του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικογένειας, Τρίτης Ηλικίας, Γυναικών και Νεολαίας, Rolf Stöckel, εξέφρασε τους φόβους του για την μη ολοκλήρωση του εγχειρήματος που ξεκίνησε για τη δημιουργία του Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος, ενώ έδωσε πληροφορίες για το πώς ξεκίνησε η όλη διαδικασία: «Έγινε ένα φόρουμ στη Γερμανία με χρηματοδότηση από την ίδια τη Γερμανία, όπου αποφάσισε να διαθέτει τρία εκατομμύρια ευρώ το χρόνο για το πρόγραμμα με σκοπό την οργάνωση γραφείων, προσωπικού και διαφόρων δραστηριοτήτων. Για τρία χρόνια δεν θα συμμετείχε η Ελλάδα λόγω κρίσης. Το 2015 η εκλογές στην Ελλάδα και η άνοδος του Σύριζα στην εξουσία είχαν ως αποτέλεσμα τη διακοπή των διαπραγματεύσεων, ενώ πλέον, οι αρμοδιότητες έχουν περάσει σε διαφορετικά στελέχη των αμφοτέρων υπουργείων». Στην ίδια διοργάνωση, η Dorothee Jäckering, συντονίστρια υπουργείου Οικογένειας, Τρίτης Ηλικίας, Γυναικών και Νεολαίας, έδωσε το δικό της ιστορικό για το Ελληνο-γερμανικό Ίδρυμα: «Η προηγούμενη κυβέρνηση της Γερμανίας αποφάσισε να προτείνει την ίδρυση ενός Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας, στη βάση του Γαλλογερμανικού και του Γερμανοπολωνικού Ιδρύματος Νεολαίας, που είναι το ένα 50 ετών και το άλλο 28 ετών. Και τα δύο αυτά Ίδρύματα είναι Διεθνείς Οργανισμοί και είναι οι μοναδικοί παγκοσμίως. Δεν υπάρχουν άλλοι Οργανισμοί αυτού του είδους και έτσι είναι πάρα πολύ δύσκολο να εξηγήσει κανείς σε άλλες χώρες, που δεν έχουν αντίστοιχη εμπειρία με αυτό, πώς λειτουργεί μια Διεθνής Οργάνωση Νεολαίας. Η Ελληνική Κυβέρνηση, κατόπιν πρόσκλησης, επισκέφθηκε τα δύο Ίδρύματα (το Γαλλογερμανικό και το

Γερμανοπολωνικό), συμμετέχει εδώ και αρκετό καιρό στις συζητήσεις, ο δε κ. Παπαγεωργίου, υπεύθυνος Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς, γνωρίζει τι προϋποθέτει το Ίδρυμα. Το Ίδρυμα Νεολαίας σε καμία περίπτωση δε σχετίζεται με το θέμα των πολεμικών αποζημιώσεων. Άλλωστε, το Ίδρυμα υπάγεται στο Υπουργείο Νεολαίας. Οι πολεμικές αποζημιώσεις είναι αρμοδιότητα άλλων Υπουργείων και φυσικά η λύση δεν θα έρθει από το Υπουργείο Νεολαίας. [...] Το Ίδρυμα έχει να κάνει με την ενίσχυση της επαφής των νέων μεταξύ τους, μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας, την αλληλογνωριμία, την επίσκεψή τους αντίστοιχα στις δύο χώρες, με στόχο την εξάλειψη διαφόρων στερεοτύπων που υπάρχουν στη σκέψη των νέων της Ελλάδας έναντι των Γερμανών και αντίστοιχα των νέων της Γερμανίας έναντι των Ελλήνων. Όταν οι άνθρωποι συναντιούνται και συζητούν, τότε εύκολα γνωρίζονται και κατά συνέπεια πολλά στερεότυπα καταρρίπτονται. Αυτός είναι ο ρόλος ενός τέτοιου Ιδρύματος, να βοηθήσει δηλαδή στην επαφή της Νεολαίας, έτσι ώστε να έρθει κοντά, και φυσικά αυτή η Νεολαία θα συζητήσει και για ζητήματα ιστορικά και ζητήματα που έχουν να κάνουν με άσχημες εποχές».

Τελικά, παρά τις καθυστερήσεις και τις όποιες ανησυχίες, στις 11 Οκτωβρίου του 2018 ο ομοσπονδιακός Πρόεδρος Φρανκ Βάλτερ Στάινμαιερ επισκέφτηκε τον Έλληνα ομόλογό του Προκόπη Παυλόπουλο στην Αθήνα. Εκεί μονογραφήθηκε το Σύμφωνο για την ίδρυση του Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας από την Ομοσπονδιακή Υπουργό Οικογένειας, Τρίτης Ηλικίας, Γυναικών και Νεολαίας Φραντσίσκα Γκίφαϋ και τον Έλληνα Γενικό Γραμματέα Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς, Πausανία Παπαγεωργίου.

Η Ομοσπονδιακή Υπουργός δήλωσε πως με αυτήν την μονογράφιση της συμφωνίας ήθελαν να στείλουν ένα ηχηρό μήνυμα και να ενισχύσουν τις σχέσεις Ελλάδας και Γερμανίας. Το Ελληνο-γερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας θα αποτελούσε το εφαλτήριο για την πάταξη των όποιων προκαταλήψεων και την κατανόηση του τρόπου ζωής του κάθε λαού, τιμώντας παράλληλα τις παραδόσεις εκατέρωθεν. Τότε αποφασίστηκαν και οι έδρες του Ιδρύματος, οι οποίες θα τοποθετούνταν στις αδελφοποιημένες πόλεις της Θεσσαλονίκης και της Λειψίας.

Στις 4 Ιουλίου 2019 υπογράφηκε, τελικά, στο Βερολίνο το Σύμφωνο για την δημιουργία της νομικής βάσης της ίδρυσης του Ιδρύματος Νεολαίας από την Υφυπουργό Εξωτερικών, Άνγκε Λέεντερτσε, την Ομοσπονδιακή Υφυπουργό

Οικογένειας, Τρίτης Ηλικίας, Γυναικών και Νεολαίας, Γιουλιάνε Σάιφερτ, και τον Γενικό Γραμματέα Νεολαίας Πausανία Παπαγεωργίου. Τα βασικά σημεία της συμφωνίας είχαν συνομολογηθεί ήδη από τον Οκτώβριο του 2018 στην Αθήνα. Μετά την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων για τους εσωτερικούς όρους και κανονισμούς του Ιδρύματος Νεολαίας, το γερμανικό γραφείο στη Λειψία θα ξεκινούσε άμεσα τις εργασίες του, ενώ η έδρα του ελληνικού γραφείου δεν είχε ακόμα αποφασιστεί.

Η Φραντσίσκα Γκίφαϋ δήλωσε: «Με τον τρόπο αυτό σηματοδοτούμε κάτι σημαντικό για ολόκληρη την Ευρώπη, η οποία βρίσκεται σε μία δύσκολη συγκυρία, ενώ ταυτόχρονα ενισχύουμε περαιτέρω τη στενή σχέση μεταξύ Γερμανίας και Ελλάδας. Το Ελληνο-γερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας θα συμβάλει στη βελτίωση της αλληλοκατανόησης μεταξύ των νέων ανθρώπων των δύο χωρών, στη μείωση των προκαταλήψεων και στην κατανόηση του τρόπου ζωής, των παραδόσεων και της νοοτροπίας στην εκάστοτε άλλη χώρα. Πέραν τούτου, είναι προφανές ότι οι διεθνείς συναντήσεις είναι η καλύτερη πρόληψη για την καταπολέμηση της ξενοφοβίας. Κι εκεί όπου συναντιούνται νέοι άνθρωποι, δημιουργούνται συχνά φιλίες ζωής». Ο Υπουργός Εξωτερικών, Χάικο Μάας, από την πλευρά του τόνισε την πρακτική παράμετρο της δημιουργίας του Ιδρύματος. Ο ίδιος θεωρούσε πως μία κοινή Ευρωπαϊκή Νεολαία θα αποτελούσε το μέλλον της Ευρώπης. Όπως είναι σαφές, το Ελληνο-γερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας δημιουργήθηκε στο πρότυπο του Γερμανογαλλικού και του Γερμανοπολωνικού Ιδρύματος, τα οποία τα οποία ιδρύθηκαν το 1963 και το 1991 αντίστοιχα και είχαν να επιδείξουν σημαντικό έργο.

52

Στο πλαίσιο της προετοιμασίας του κατά το προηγούμενο έτος ενισχύθηκαν μέσω ειδικού προγράμματος του γερμανικού υπουργείου Οικογένειας περίπου 130 ελληνογερμανικές ανταλλαγές με περίπου 4.200 συμμετέχοντες. Η κινητοποίηση αυτή, όπως ανακοίνωσε η γερμανική κυβέρνηση, επρόκειτο να ενισχυθεί και να υποστηριχθεί σθεναρά μέσω του νεοσύστατου Ιδρύματος Νεολαίας.

Τον Ιούλιο του 2020, ο Δήμαρχος Θεσσαλονίκης, Κωνσταντίνος Ζέρβας, ανακοίνωσε την πρόθεση παραχώρησης της ιστορικής Βίλας Πετρίδη της οδού Αναγεννήσεως, στην δυτική είσοδο της πόλης, ως ελληνική έδρα του Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας. Η συμφωνία έγινε στο πλαίσιο συνεργασίας που είχε ο Δήμαρχος Θεσσαλονίκης με τον Γενικό Γραμματέα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης Γεώργιο Βούτσινο. Η κίνηση αυτή αιτιολογήθηκε από τον

Κωνσταντίνο Ζέρβα, ο οποίος ανέφερε πως πρόκειται για ένα προσφάτως ανακαινισμένο κτίριο – στολίδι για την πόλη, το οποίο, ωστόσο παραμένει αναξιοποίητο.

«Η σχεδιαζόμενη παραχώρηση της βίλας Πετρίδη ως έδρας του Ιδρύματος, πέρα από το γεγονός ότι κατατείνει στην αξιοποίηση με τον καλύτερο δυνατό τρόπο αυτού του εμβληματικού κτιρίου υψηλής αρχιτεκτονικής αξίας, εντάσσεται στον ευρύτερο σχεδιασμό μας για αναβάθμιση της ευρύτερης περιοχής μέσα από τη διαμόρφωση ακόμη ενός πόλου δημιουργίας και δραστηριότητας στη Δυτική Θεσσαλονίκη», ανέφερε σχετικά ο δήμαρχος Θεσσαλονίκης. Στο κτίριο θα μπορούν να φιλοξενηθούν ποικίλες εκδηλώσεις, αφού αυτή η προοπτική είναι πλήρως συμβατή με τη λειτουργία του Ιδρύματος, συνδυασμός που θα αποδώσει τα μέγιστα στην προσπάθεια αξιοποίησης του κτιρίου.

Η Θεσσαλονίκη, ως έδρα του Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας, χαρακτηρίζεται επιτυχημένη επιλογή, αφού είναι μία κατεξοχήν «νεανική πόλη», με πάνω από 100.000 φοιτητές και άλλους τόσους νέους, μόνιμους κατοίκους. Αυτή η νεανική κοινότητα θα μπορέσει να στηρίζει και, παράλληλα, να επωφεληθεί από την ύπαρξη αυτού του Ιδρύματος στην πόλη. Άλλωστε, συχνά έχει φιλοξενήσει νεανικούς ευρωπαϊκούς θεσμούς, εκθέσεις, φεστιβάλ και προγράμματα.

Αυτό το «αναπτυξιακό εργαλείο συνεργασίας», όπως το χαρακτήρισε ο κύριος Ζέρβας, δίνει μια ιδιαίτερα θετική προοπτική στην προώθηση της συνεργασίας των δύο χωρών.

Στην προσπάθεια να καταστεί η Θεσσαλονίκη έδρα του Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας ενεργό ρόλο είχε η Κοινοφελής Επιχείρηση του Δήμου Θεσσαλονίκης. «Η ΚΕΔΗΘ, ως ένας φορέας με σημαντική δράση και εμπειρία σε θέματα νεολαίας αλλά και διευρωπαϊκών συνεργασιών, στήριξε αυτήν την πρωτοβουλία από την αρχή και επιμελήθηκε τη σύνταξη φακέλου, ώστε να ενισχυθεί η θέση της Θεσσαλονίκης ως έδρας ενός τόσο σημαντικού ευρωπαϊκού οργανισμού», τόνισε η Πρόεδρος της ΚΕΔΗΘ Ιωάννα Κοσμοπούλου.

8 Πεδίο δράσης και προοπτικές του Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας - Συμπεράσματα

Όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό, το Ελληνο-γερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας βρίσκεται ακόμα στην αρχή της λειτουργίας του, επομένως είναι πολύ νωρίς να αξιολογήσουμε τις δράσεις του, πόσο μάλλον τα αποτελέσματα αυτών. Παρόλα αυτά, θα προσπαθήσουμε, μέσω της σύγκρισης με το αντίστοιχο Γαλλογερμανικό Ίδρυμα, να κατανοήσουμε τον τρόπο με τον οποίο θα φέρει σε επαφή τους νέους των δύο χωρών, θα γίνει μέσο ανταλλαγής ιδεολογικών και πνευματικών απόψεων, θα συμβάλει στην ενίσχυση της εκπαίδευσης μέσω διαφόρων προγραμμάτων, θα δημιουργήσει ισχυρούς φιλικούς δεσμούς ανάμεσα στη νέα γενιά των πολιτών της Ευρώπης και θα θέσει νέες βάσεις σε επίπεδο συνεργασίας και αλληλεγγύης.

Σκοπός του Ιδρύματος, μεταξύ άλλων, είναι - όπως είδαμε - να προωθήσει τη σχολική και εξωσχολική ανταλλαγή νέων και εθελοντών σε όλους τους τομείς, την ανταλλαγή επαγγελματιών στον τομέα της υποστήριξης της νεολαίας, σεμινάρια για παιδαγωγούς που συμμετέχουν σε προγράμματα ανταλλαγής, δράσεις για την εκμάθηση και την ενίσχυση της ελληνικής γλώσσας στη Γερμανία και της γερμανικής γλώσσας στην Ελλάδα, ξεναγήσεις σε τόπους και θεσμούς της εκατέρωθεν πολιτιστικής κληρονομιάς των δύο χωρών.

Η ίδρυση του Ελληνο-γερμανικού ιδρύματος Νεολαίας αναμένουμε να συμβάλει τα μέγιστα στην βελτίωση των διμερών σχέσεων των δύο χωρών, αλλά και στην τόνωση της ευρύτερης Ευρωπαϊκής Ιδέας. Το αδιαμφισβήτητο σπουδαίο έργο του Γαλλογερμανικού Ιδρύματος ενισχύει το αίσθημα βεβαιότητας πως σε λίγα χρόνια θα γίνουμε μάρτυρες εξίσου σημαντικών αποτελεσμάτων.

Αυτοί οι Διεθνείς Οργανισμοί στοχεύουν κατά κύριο λόγο στο σκεπτικισμό, στη στρεβλή άποψη που έχει διαμορφωθεί στις συνειδήσεις των λαών, στα στερεότυπα που έχουν εμποτίσει την σκέψη τους. Η συστηματική επαφή μεταξύ των νέων μπορεί και θα ανατρέψει αυτήν την κατάσταση. Σε μία Ευρώπη η οποία ακόμα προσπαθεί να ορθοποδήσει από την περίοδο της κρίσης, τέτοιοι φορείς μπορούν να βοηθήσουν, με την ενίσχυση της ουσιαστικής γνωριμίας και της υγιούς αλληλεπίδρασης. Σύμφωνα με έρευνες της διαΝΕΟσις, οι νέοι ηλικίας 18 έως 24, οι οποίοι δεν έζησαν εκτός πλαισίου

κρίσης, εμφανίζουν οξυμένο αντιευρωπαϊσμό: θεωρούν την ίδια την Ευρώπη αιτία της κρίσης και θέτουν εαυτούς στην θέση των θυμάτων. Η απογοήτευση μπροστά στην εικόνα μίας παρηκμασμένης Ελλάδας εντείνει ακόμα περισσότερο αυτό το αίσθημα.

Με το Ελληνο-γερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας, τις δράσεις και τις πρωτοβουλίες του αναμένεται οι νέοι να συμφιλιωθούν, όχι μόνο με την «αδελφή» χώρα, αλλά με την Ευρώπη στο σύνολό της. Η διμερής αυτή σχέση θα αποτελέσει την αρχή της κατανόησης τους ευρύτερου πλαισίου στο οποίο συνυπάρχουν, θα δημιουργήσει την επιθυμία μελέτης της ιστορίας και του τρόπου λειτουργίας και άλλων κρατών. Άλλωστε, στην περίπτωση του Γαλλογερμανικού Ιδρύματος, είδαμε επέκταση των δραστηριοτήτων και σε γειτονικές χώρες.

Ήδη, πριν την επίσημη ίδρυση του Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας, είχαν ξεκινήσει ορισμένες δράσεις οι οποίες μαρτυρούσαν το πλαίσιο στο οποίο επρόκειτο να κινηθεί η εν λόγω συνεργασία.

Συγκεκριμένα, τον Σεπτέμβριο του 2015, φοιτητές από την Γερμανία και την Ελλάδα κλήθηκαν να καταγράψουν την ιστορία της Καστοριάς. Οι συμμετέχοντες ανήκαν σε προγράμματα της οργάνωσης Action Reconciliation Service for Peace η οποία ιδρύθηκε το 1958, με έδρα την Γερμανία. Η εν λόγω οργάνωση στηρίζει κατά κύριο λόγο διεθνή εθελοντικά προγράμματα και οργανώνει δράσεις εθελοντικής εργασίας στη Δυτική και Ανατολική Ευρώπη με στόχο τη μελέτη των επακόλουθων του ναζισμού. Γι' αυτόν τον λόγο, κάθε χρόνο εθελοντές της επισκέπτονται χώρες οι οποίες επλήγησαν από την γερμανική κατοχή του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ώστε να καταγράψουν γεγονότα και μνήμες, ως παρακαταθήκη για τις επόμενες γενιές. Η συγκεκριμένη δράση υλοποιήθηκε σε συνεργασία και σε συγχρηματοδότηση με το υπουργείο Εξωτερικών της Γερμανίας.

Τον Μάιο του 2016 διοργανώθηκε στο Λέχοβο της Δυτικής Μακεδονίας το «Φόρουμ Μνήμης & Παιδείας», υπό την αιγίδα του Ενωτικού Συλλόγου Λεχοβιτών «Ο Προφήτης Ηλίας», με την υποστήριξη του δήμου Αμυνταίου. Το Φόρουμ στηρίχθηκε επιπλέον από τον δήμαρχο Καλαβρύτων και Πρόεδρο του Δικτύου Μαρτυρικών Πόλεων και Χωριών Ελλάδας, Γεώργιο Λαζουρά, τον δήμο Σουλίου και την κοινότητα Λιγκιάδων. Την διοργάνωση χρηματοδότησε το Ελληνο-γερμανικό Ταμείο για το Μέλλον. Κεντρικό θέμα του Φόρουμ ήταν η ενδυνάμωση της ελληνικής κοινωνίας των

πολιτών με στόχο την δικτύωση των μαρτυρικών δήμων εντός Ελλάδας, καθώς και με αντίστοιχες ομάδες από την Γερμανία και την Ελλάδα. Έγινε κατανοητό ότι η θύμηση αποτελεί θεμέλιο για μια κουλτούρα ειρήνης και η συμμετοχή είναι αναγκαία για τη διαμόρφωση μιας ειλικρινούς επικοινωνίας. Μεταξύ των επισκεπτών ήταν εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών, νεολαίοι, εκπαιδευτικοί, μέλη συλλόγων και στελέχη της τοπικής αυτοδιοίκησης, αλλά και καθηγητές και ειδικοί από δέκα μαρτυρικούς δήμους. Από την Γερμανία συμμετείχαν περισσότεροι από 20 σύνεδροι, μεταξύ των οποίων ο Δρ. Τόμας Λούτς (διευθυντής του τμήματος μνημείων της Τοπογραφίας του Τρόμου - Βερολίνου), ο καθηγητής διεθνούς δικαίου Δρ. Νόρμαν Πεχ, η Δρ. Βασιλεία Τριάρχη-Χέρμανν από το Κρατικό Ινστιτούτο Σχολικής Εκπαίδευσης και Έρευνας στην Παιδεία Βαυαρίας, ο Καθ. Δρ. Μάρτιν Λάινερ από το Πανεπιστήμιο Σίλλερ, καθώς και πολυάριθμοι εκπρόσωποι συλλόγων από την Γερμανία και ενδιαφερόμενοι δημότες, όπως η Μπριγκίτε Σπούλερ, η οποία στηρίζει επί σειρά ετών την ελληνογερμανική φιλία. Το συνέδριο μεταδόθηκε ζωντανά διαδικτυακά, προσφέροντας πρόσβαση σ' ένα ευρύτερο κοινό. Κατά την διάρκεια του Φόρουμ πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις σε ιστορικούς τόπους και μνημεία, διεξήχθησαν τέσσερα δίγλωσσα εργαστήρια, συζητήθηκαν θέματα ιστορίας, παιδείας, πολιτισμού και τουρισμού. Επιπλέον, έγιναν εισηγήσεις σχετικά με δραστηριότητες αλλά και ανταλλαγές νέων και δόθηκε μια εικόνα για τις ήδη υπάρχουσες δομές, που μπορούσαν να στηρίξουν την ενεργή ανταλλαγή των νέων μεταξύ Γερμανίας και Ελλάδας και να επεκτείνουν αυτή την ανταλλαγή σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Στην πραγματικότητα, οι συμμετέχοντες του Φόρουμ δεν συζήτησαν απλώς για θέματα μνήμης, αλλά είχαν την ευκαιρία να ψάξουν και να εντοπίσουν κοινές συνισταμένες, να ακούσουν και να κατανοήσουν ο ένας τον άλλον και να σκεφτούν τρόπους με τους οποίους η προβληματική επικοινωνία θα αποτελούσε πλέον παρελθόν (Agora youth, 2016).

56

Εκτός από τις εκδηλώσεις μνήμης και τα φόρα, οι δράσεις μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας επεκτείνονται ήδη και σε επίπεδο συνεδρίων. Ένα παράδειγμα, το οποίο επίσης τοποθετείται πριν την επίσημη έναρξη των εργασιών του Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας, είναι το «ήταν κάποτε. σήμερα – Η νεολαία στο επίκεντρο των ελληνογερμανικών σχέσεων», το οποίο πραγματοποιήθηκε στην Καθολική Ακαδημία Μονάχου το 2018. Κεντρικό θέμα συζήτησης του συνεδρίου ήταν ο καθορισμός των ελληνογερμανικών σχέσεων και οι τρόποι με τους οποίους οι νέοι και οι νέες στη Γερμανία και στην Ελλάδα μπορούσαν να αντλήσουν στοιχεία αλληλεγγύης από την

κοινή τους κληρονομιά, καθώς και οι αναζήτηση εκείνων των «εργαλείων» που θα διευκόλυναν τη δημιουργία μιας αδελφοποιημένης Ευρώπης. Το συνέδριο αποκάλυψε πολυάριθμες πτυχές των ιστορικών και πολιτικών σχέσεων των δύο χωρών, ενώ συγχρόνως έθεσε στο επίκεντρο τους νέους. Πραγματοποιήθηκαν συζητήσεις, εργαστήρια και θεματικές επισκέψεις. Η διοργάνωση ήταν της Ακαδημίας Georg-von-Vollmar e.V. σε συνεργασία με: το Βαυαρικό Δίκτυο Νεολαίας, IJAB – Ειδική Υπηρεσία Διεθνών Δραστηριοτήτων για τη Νεολαία της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, το Ίδρυμα Παλλάδιον και την VDGG – Ένωση Γερμανό- Ελληνικών Εταιριών.

Ένα ακόμα σημαντικό εργαλείο το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί από το Ελληνο-γερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας είναι οι αδελφοποιημένες πόλεις Ελλάδας και Γερμανίας. Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο, οι εκατέρωθεν έδρες του Ιδρύματος (Λειψία και Θεσσαλονίκη) είναι αδελφοποιημένες πόλεις. Τι σημαίνει, όμως, πρακτικά αυτό; Για να μπορέσουμε να κατανοήσουμε καλύτερα την σημασία της ύπαρξής τους, θεωρούμε σκόπιμο να ξεκινήσουμε με τον ορισμό τον οποίο έδωσε για την αδελφοποίηση Jean Bareth, ένας από τους ιδρυτές του Συμβουλίου Ευρωπαϊκών Δήμων και Περιφερειών (CEMR), μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο: «Αδελφοποίηση είναι η προσέγγιση δύο κοινοτήτων που επιδιώκουν με αυτό τον τρόπο να λειτουργήσουν με ευρωπαϊκή προοπτική, προκειμένου να αντιμετωπίζουν τα προβλήματά τους και να αναπτύσσουν μεταξύ τους ολοένα στενότερους δεσμούς φιλίας». Ο πυρήνας, λοιπόν, της αδελφοποίησης εντοπίζεται σε τρεις βασικές αξίες: στη φιλία, στη συνεργασία και στην αμοιβαία ευαισθητοποίηση μεταξύ των λαών της Ευρώπης (CCRE, 2014).

Η αδελφοποίηση είναι, ίσως, η πιο άμεση έκφραση της ευρωπαϊκής ενότητας, αφού συμμετέχουν από μεγάλες πόλεις μέχρι χωριά ή κοινότητες και, συνακόλουθα, οι πολίτες τους. Με αυτόν τον τρόπο τους δίνεται η δυνατότητα να ασχοληθούν από κοινού με θέματα ή προβλήματα τα οποία είναι κοινά και για τις δύο (ή περισσότερες) περιοχές, να συζητήσουν, να ανταλλάξουν απόψεις και, τελικά λύσεις για όσα τους απασχολούν. Το φάσμα των θεματικών είναι πολύ μεγάλο και περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τον πολιτισμό, την πολιτική, την οικονομία, τη νεολαία, την δημόσια διοίκηση και τις υπηρεσίες της, τον εθελοντισμό, τις νέες τεχνολογίες και άλλα. Στο πλαίσιο αυτής της συνεργασίας, κατανοούν καλύτερα την έννοια της Ευρώπης και τις

προοπτικές αυτής της ενότητας. Άλλωστε, δεν πρόκειται για μία στιγμιαία συνεργασία, η οποία λήγει με την ολοκλήρωση μίας συγκεκριμένης συζήτησης ή με την επίλυση ενός προβλήματος, αλλά για μία δέσμευση πως οι αδελφοποιημένες περιοχές θα στηρίζουν η μία την άλλη σε βάθος χρόνου. Φυσικά, αυτό προϋποθέτει πως, ανά διαστήματα, θα επανεξετάζεται η εν λόγω σχέση και θα αναπροσαρμόζεται με βάση τις τρέχουσες συνθήκες και ανάγκες.

Η αδελφοποίηση ελληνικών και γερμανικών πόλεων δεν είναι κάτι καινούργιο, αφού έχει ξεκινήσει εδώ και περίπου τριάντα χρόνια. Βέβαια, παρά το μεγάλο αυτό χρονικό διάστημα, στις περισσότερες περιπτώσεις, οι αδελφοποιήσεις αυτές δεν επέφεραν σημαντικά αμοιβαία οφέλη στην συνεργασία των περιοχών, κυρίως λόγω των διάφορων γραφειοκρατικών προβλημάτων της Ελλάδας. Έτσι, δυστυχώς, πολλά ευρωπαϊκά προγράμματα είτε δεν υλοποιήθηκαν αποτελεσματικά, είτε δεν υλοποιήθηκαν καθόλου. Εξαιρέση αποτελούν ορισμένες πολιτιστικές δραστηριότητες, προγράμματα εθελοντισμού ή μονομερείς και μεμονωμένες προσπάθειες ενίσχυσης και υποστήριξης ελληνικών δήμων από γερμανικές αδελφοποιημένες πόλεις.

58

Λαμβάνοντας υπόψιν τα παραπάνω, μπορούμε εύκολα να αντιληφθούμε πώς ο θεσμός των αδελφοποιημένων πόλεων μπορεί να λειτουργήσει συνδυαστικά με το νεοσυσταθέν Ελληνο-γερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας.

Ένα παράδειγμα της συνεργασίας των δύο θεσμών, εντοπίζεται τον Νοέμβριο του 2018. Στο πλαίσιο της επίσκεψης σε 7 φορές Υποστήριξης Παιδιών και Νέων με έδρα την Κολωνία, μέλη του 3^{ου} Ελληνο-Γερμανικού Φόρουμ Νεολαίας είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν από κοντά τον Οργανισμό Εθελοντικών Προγραμμάτων της Κολωνίας (Kölner Freiwilligen Agentur) και κυρίως τη Διεθνή Εθελοντική Υπηρεσία του που ονομάζεται «Ανταλλαγή Εθελοντών με αδελφοποιημένες πόλεις». Κύριο μέλημα αυτήν της Υπηρεσίας αποτελεί η ενίσχυση των δεσμών του δικτύου εθελοντών της Κολωνίας με αντίστοιχα δίκτυα αδελφοποιημένων πόλεων, μία εκ των οποίων είναι και η Θεσσαλονίκη. Όπως ανέφερε η διευθύντρια του οργανισμού, Ulla Eberhard, η οποία επιμελήθηκε την παρουσίαση των προγραμμάτων του στους συμμετέχοντες του Ελληνο-Γερμανικού Φόρουμ, μέσα από συνεργαζόμενες οργανώσεις με βάση τη Θεσσαλονίκη, μπορεί κανείς να έρθει σε επαφή με τον οργανισμό, να μεταβεί στην Κολωνία και να γίνει εθελοντής για διάστημα 12 μηνών διαλέγοντας το πρόγραμμα

που ταιριάζει καλύτερα στα ενδιαφέροντά του. Αρκεί μόνο να γνωρίζει καλά γερμανικά και είναι κάτω των 30 ετών (Agora youth, 2018).

Φυσικά, όπως είπαμε ήδη, το παραπάνω αποτελεί ένα και μόνο παράδειγμα ενός ευρύτατου φάσματος πεδίων και δράσεων του Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας, το οποίο θα μπορούσε να εκμεταλλευτεί τις ήδη υπάρχουσες αδελφοποιημένες πόλεις Ελλάδας και Γερμανίας. Θα μπορούσαν, για παράδειγμα, να οικοδομήσουν ένα πρόγραμμα εφάμιλλο των «δίδυμων πόλεων» του Γαλλογερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας, για το οποίο μιλήσαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΔΕΛΦΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΟΛΕΩΝ / ΚΩΜΟΠΟΛΕΩΝ

Gemeindename / Όνομα Γερμανικής πόλης/κωμόπολης:	Bundesland/ Ομόσπονδο κρατίδιο:	Partnergemeinde / Αδελφοποιημένη ελληνική πόλη/κωμόπολη:	Partnerseit / Αδελφοποίηση από το έτος:
Abensberg	Bayern	Parga	1985
Amberg	Bayern	Trikala	2001
Aschheim	Bayern	Leros	2000
BadKötzing	Bayern	Preveza	1991
Berlin	Berlin	Mitilini (InselLesbos)	2000
Berlin	Berlin	Sochos (Thessaloniki)	2000
Biblis	Hessen	Rozena (Korinth)	2000
Bönningstedt	Schleswig-Holstein	Rachoni (InselThassos)	1991
Brühl	Nordrhein-Westfalen	Chalkida	1999
Burg	Sachsen-Anhalt	Afandou (InselRhodos)	1990
Detmold	Nordrhein-Westfalen	Kallithea/KreisThessaloniki	2006
Frittlingen	Baden-Württemberg	Pentalofos	1985
Fürth	Bayern	Xylokastro (Korinth)	2001
Gemrigheim	Baden-Württemberg	Trigono (Evros)	2003
Gera	Thüringen	Larissa	2000

Gifhorn	Niedersachsen	Xanthi	1984
Großostheim	Bayern	Olympia	2001
Gummersbach	Nordrhein-Westfalen	Afandou (InselRhodos)	1989
Köln	Nordrhein-Westfalen	Thessaloniki	1988
Köln	Nordrhein-Westfalen	Piräus	1993
Laufa.d.Pegnitz	Bayern	Drama	2008
Leipzig	Sachsen	Thessaloniki	2008
Mainburg	Bayern	Zaros (InselKreta)	2003
Maintal	Hessen	Katerini	1995
Meddersheim	Rheinland-Pfalz	NeaKios (Argolis)	2008
Meißen	Sachsen	Korfu	1996
Menden (Sauerland)	Nordrhein-Westfalen	Chalkida	2000
Mühdorfa.Inn	Bayern	Iraklio	2004
Nürnberg	Bayern	Kavala	1999
Ottobrunn	Bayern	Nauplio	2000
Ottweiler	Saarland	Vrilissia (Attika)	1998
Peine	Niedersachsen	Tripolis	2000
Roßlau (Elbe)	Sachsen-Anhalt	Veria	1994
Schwabach	Bayern	Kalampaka	2002
Siegburg	Nordrhein-Westfalen	Orestiada	1994
Stolberg (Harz)	Sachsen-Anhalt	Naoussa (InselParos)	2000
Stolberg (Harz)	Sachsen-Anhalt	Naoussa (Makedonien)	2000

Troisdorf	Nordrhein-Westfalen	Kerkyra	1996
Velbert	Nordrhein-Westfalen	Igoumenitsa	2012

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω και για να καταλάβουμε καλύτερα τη σπουδαιότητα του Ιδρύματος, θα δανειστούμε τα λόγια του Τόμας Τόμερ, Υποδιευθυντή του Τμήματος Παιδιών και Νεολαίας του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικογένειας, Τρίτης Ηλικίας, Γυναικών και Νεολαίας (Agora youth, 2018):

«Μόνο ένα Ίδρυμα Νεολαίας μπορεί να εγγυηθεί ως μη κυβερνητικός, διεθνής/διακρατικός οργανισμός:

- μια ισότιμη συνεργασία,
- διάρκεια και εξασφαλισμένη χρηματοδότηση,
- ισότιμες ευκαιρίες πρόσβασης και όρους χρηματοδότησης για όλους τους συμμετέχοντες αμφότερων των χωρών,
- την ανάπτυξη μακροπρόθεσμων συνεργασιών μεταξύ ελληνικών και γερμανικών παραγόντων που αφορούν την κοινωνία των πολιτών,
- συμφωνημένα πλαίσια για την υλοποίηση των προγραμμάτων, των προτάσεων πληροφόρησης, δικτύωσης και κατάρτισης, την προώθηση της καινοτομίας και της ιστορικής-πολιτειακής παιδείας με σκοπό την αναβάθμιση της ποιότητας στον τομέα της ανταλλαγής νέων,
- μια ισορροπημένη, συμμετοχική σχέση και την αναγνώριση του Ιδρύματος ως μιας ενότητας και στις δύο χώρες, ως ενός σημαντικού παράγοντα στον τομέα των ελληνογερμανικών σχέσεων και ενός αναγνωρισμένου θεσμού με το αντίστοιχο γόητρο».

Συμπερασματικά, υπό την προϋπόθεση πως το Ελληνο-γερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας θα λειτουργήσει οργανωμένα, με πρόγραμμα, συνέπεια και χωρίς το «πέπλο» της προκατάληψης, λόγω του κακού ιστορικού παρελθόντος των δύο χωρών, μπορεί να αποτελέσει μία στέρεη βάση για την οικοδόμηση άριστων σχέσεων μεταξύ των νέων της Ελλάδας και της Γερμανίας, σε ένα διευρυμένο πλαίσιο συνεργασίας.

Εμφυσώντας σε νέους ανθρώπους αξίες όπως η αλληλεγγύη και η αλληλοκατανόηση, μαθαίνοντάς τους όχι μόνο να αποδέχονται, αλλά και να επιζητούν τον διάλογο και την από κοινού δράση σε διάφορους τομείς, θα δημιουργηθεί μία νέα γενιά της οποίας η συνείδηση θα είναι εμποτισμένη με τις έννοιες της συλλογικότητας και της ενότητας. Τα τελευταία δύσκολα χρόνια της κρίσης, όλοι μιλούν για το λεγόμενο «brain drain», για τους νέους που εγκαταλείπουν ανά εκατοντάδες τον τόπο καταγωγής τους προς αναζήτηση ενός καλύτερου μέλλοντος. Το Ελληνο-γερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας, όπως και όλα τα παρεμφερή ιδρύματα, μπορούν να προσφέρουν σε αυτούς τους νέους την ευκαιρία να φύγουν από την χώρα τους, χωρίς να την εγκαταλείψουν δια παντός, να έρθουν σε επαφή με νέους άλλων χωρών, με το εκπαιδευτικό τους σύστημα, την κουλτούρα τους, την σκέψη τους και όλα αυτά να γίνουν εργαλεία διαχείρισης εσωτερικών θεμάτων.

Μία ακόμα εκδοχή, οριακά ουτοπική, θα ήταν όλοι οι νέοι να μπορούν να μετακινούνται ελεύθερα σε μία εκτεταμένη γεωγραφικά κοινή πατρίδα – την Ευρώπη – κι έτσι να μην αντιμετωπίζεται η μετακίνησή τους αυτή ως «μετανάστευση» ή εγκατάλειψη της γενέτειράς τους, αλλά ως ευκαιρία διεύρυνσης του πνευματικού τους ορίζοντα.

Λέγεται συχνά πως «οι νέοι είναι το μέλλον» και με τον στρατηγικό σχεδιασμό των δράσεων του Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας είναι μία εξαιρετική ευκαιρία να δημιουργηθεί ένα μέλλον λιγότερο τοπικιστικό και ανταγωνιστικό, αλλά περισσότερο ευρωπαϊκό και συναγωνιστικό.

Εν κατακλείδι, έχοντας μελετήσει το ιστορικό πλαίσιο, την δημιουργία και την λειτουργία του Γαλλογερμανικού και του Ελληνο-γερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας, μπορούμε, αν μη τι άλλο, να ελπίζουμε πως είναι σε θέση να δημιουργήσουν το απαραίτητο κλίμα ενότητας μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών, το οποίο θα χρησιμεύσει αδιαμφισβήτητα ως εργαλείο χάραξης κοινής πολιτικής για την κοινωνική, πολιτική και μορφωτική προσέγγιση των ευρωπαϊκών λαών.

9 Βιβλιογραφία

9.1 Ελληνική

- Babbie, Earl. (2011). Εισαγωγή στην κοινωνική έρευνα. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική
- Bell, J. (2007). Πώς να συντάξετε μια επιστημονική εργασία: οδηγός ερευνητικής μεθοδολογίας. Αθήνα: Μεταίχμιο
- Burns, E.M. (2006), Ευρωπαϊκή Ιστορία. Ο Δυτικός Πολιτισμός: Νεότεροι Χρόνοι,μτφ. Τάσος Δαρβέρης, Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο
- Cohen, L., & Manion, L. (1997). Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας. Εκδόσεις Έκφραση.
- Dreyfus, F.-G., Marx Roland, Poidevin Raymond (1990), Γενική Ιστορία της Ευρώπης. Η Ευρώπη από το 1848 μέχρι σήμερα, Αθήνα: Παπαζήση
- Howard, K., Sharp, J., (1996). Η επιστημονική μελέτη: οδηγός σχεδιασμού και διαχείρισης πανεπιστημιακών ερευνητικών εργασιών. Αθήνα: Gutenberg
- Irving, David, Cadwell, John (1993), Ο πόλεμος του Χίτλερ, τόμος Α', Αθήνα: Γκοβόστη
- Jelavich, Barbara (2006), Ιστορία των Βαλκανίων. 20ος αιώνας, τόμος Β', Αθήνα: Πολύτροπον
- Livet, G., & Mousnier, R. (1990-1991). Γενική Ιστορία της Ευρώπης,. 5 τόμοι. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης.
- Αποστολόπουλος, Δ. (2007). «Η διαμόρφωση μίας νέας δυναμικής: οι ελληνογερμανικές σχέσεις από το 1974 ως σήμερα. Στρατηγικές σχέσεις, πολιτική συνεργασία και πολιτισμικοί δεσμοί». Γεωστρατηγική, τεύχος 10ο
- Βακαλόπουλος Απόστολος Ε. (2006), Νέα Ελληνική Ιστορία από το 1204 έως τις αρχές του 21ου αιώνα, Θεσσαλονίκη: Βάνιας

Ζαφειρόπουλος, Κ. (2005). Πως γίνεται μια επιστημονική εργασία. Επιστημονική έρευνα και συγγραφή εργασιών. Αθήνα: Κριτική.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους (2000). τόμος ΙΣΤ, Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών

Κολιόπουλος, Ι. (2001). Νεώτερη Ευρωπαϊκή Ιστορία 1789-1945. Θεσσαλονίκη: Βάνιας.

Παπάνης, Ε. (2011). Μεθοδολογία Έρευνας και Διαδίκτυο. Αθήνα: Εκδόσεις Σιδέρης

Παρασκευόπουλος, Ι. (1993). Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Σαχίνη-Καρδάση, Α. (2003). Μεθοδολογία έρευνας. Εφαρμογές στο χώρο της υγείας. Αθήνα: Εκδόσεις ΒΗΤΑ,.

Στεργίου, Α. (2005). Η Γερμανική Εξωτερική Πολιτική 1945-2005. Από την εξάρτηση στην αυτονομία. Αθήνα: ΡΟΕΣ/Ινστιτούτο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων.

Συλλογικό (2005). Κωνσταντίνος Καραμανλής Αρχείο: Γεγονότα και κείμενα: 8. Η δύσκολη μεταπολίτευση, Αθήνα: Η Καθημερινή

Συλλογικό (2010). Ορόσημα ελληνο-γερμανικών σχέσεων, Πρακτικά ελληνο-γερμανικού συνεδρίου, Αθήνα, 16 και 17 Απριλίου 2010: Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία

Σφέτας Σπυρίδων (2010). Εισαγωγή στη Βαλκανική Ιστορία. Από τον Μεσοπόλεμο στη λήξη του Ψυχρού Πολέμου, τόμος β', Θεσσαλονίκη: Βάνιας

9.2 Ξενόγλωσση

Anderson, P. (1996). *Lineages of the Absolutist State*. London: Εκδόσεις Verso.

Bassey, M. (1999). *Case Study Research in Education Settings*. McGraw-Hill Education (UK).

Creswell, J. W. (2002). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative*. Upper Saddle River: Pearson/Merrill Prentice Hall.

- Crowe, S., Cresswell, K., Robertson, A., Huby, G., Avery, A., & Sheikh, A. (2011). The case study approach. *BMC Med Res Methodology*. Retrieved from <https://doi.org/10.1186/1471-2288-11-100>
- Delori, M. (2016, 01 13). *Symbolism in Franco-German Relations*. Retrieved from HAL archives-ouvertes.fr: <https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-01254636/document>
- Germond, C., & Türk, H. (2008). *A History of Franco-German Relations in Europe: From "Hereditary Enemies" to Partners*. United States: Palgrave Macmillan.
- Guercini, S. (2004). Developing the researcher-manager interface in the case analysis process. *Management Decision*.
- Heo, S., & Hoon, E. (2008). Reconciling Hereditary Enemy States: Franco- German and South Korean-Japanese Relations in Comperative Perspective. *The journal of International Policy Solutions*, 23-30.
- Moll, N. (2018). Participatory observation research about “Constructively Dealing with the Past” within RYCO youth exchange projects.
- Moll, N., & Morawietz, F. (2018). *Franco-German relations as inspiration: Strengthening dialogue and joint action of young citizens across borders*. Berlin: Office franco-allemand pour la Jeunesse.
- Patton, E., & Appelbaum, S. H. (2003). The case for case studies in management research. *Management Research News*.
- Poidevin, R. (1982, Aug 13). *Frankreich und Deutschland: die Geschichte ihrer Beziehungen, 1815-1975*. Munchen: Beck. Retrieved from https://www.academia.edu/5255404/From_hereditary_enemies_to_global_partners_A_critical_appraisal_of_the_Franco_German_Relationship_in_the_framework_of_the_Elys%C3%A9e_Treaty
- Rowely, J. (2002). Using Case Studies in Research. *Management Research News*.

Tchioffo, K. (2013). *From "hereditary enemies" to global partners: A critical appraisal of the Franco-German Relationship in the framework of the Elysee Treaty*. Retrieved from [www.academia.edu: https://www.academia.edu/5255404/From_hereditary_enemies_to_global_partners_A_critical_appraisal_of_the_Franco-German_Relationship_in_the_framework_of_the_Elys%C3%A9e_Treaty](http://www.academia.edu/5255404/From_hereditary_enemies_to_global_partners_A_critical_appraisal_of_the_Franco-German_Relationship_in_the_framework_of_the_Elys%C3%A9e_Treaty)

Yin, R. (2009). *Case study research: Design and methods*. (4, Trans.) Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc.

Yin, R. K. (1994). *Case study research: design and methods* (2 ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc.

9.3 Διαδίκτυο

Agora youth. (2016). Φόρουμ Μνήμης & Παιδείας: Μαρτυρικοί Τόποι και Θύμηση στην Ελλάδα. Retrieved from <https://agorayouth.com/2016/07/11/>

Agora Youth. (2018, April 16). Agorayouth.com. Retrieved from <https://agorayouth.com/2018/04/16/%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%BF-%CE%BB%CF%8C%CE%B3%CE%BF-%CE%BD%CE%B1-%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%B9%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%B7%CE%B8%CE%B5%CE%AF-%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7/>

Agora youth. (2018). Κολωνία-Θεσσαλονίκη: Αδελφοποιημένες πόλεις που πρωταγωνιστούν και στον εθελοντισμό. Retrieved from <https://agorayouth.com/2018/11/04/>

Berlin Process. (2014, 08 28). *The Berlin Process*. Retrieved from <https://berlinprocess.info/about/>

CCRE. (2014). *Town twinning*. Retrieved from CCRE CEMR L'Europe locale & regionale: <https://www.ccre.org/activites/view/9>

Club of Catholic Intelligentsia. (n.d.). *kik*. Retrieved 2020, from Warszawa Klub Inteligencji Katolickiej: <https://www.kik.waw.pl/english/>

Council of Europe. (1985). *European Heritage Days (EHDs)*. Retrieved 06 24, 2017, from <http://www.europeanheritagedays.com/Home/About.aspx?id=33da673f-1180-4d50-ab55-db80f6b13d15>

CVCE. (2016, 07 08). *The division of Germany*. Retrieved from CVCE.EU: http://www.cvce.eu/obj/the_division_of_germany-en-8111e3c8-262d-42c3-b412-3842c37fo353.html

dpjw. (n.d.). *Deutsch-Polnisches Jugendwerk*. Retrieved 2020, from dpjw pnwm: <https://dpjw.org/about-us/>

European Youth Portal. (n.d.). Retrieved 02 13, 2018, from European Voluntary Service : <http://europa.eu/youth/evs20>

Federal Office of Family Affairs and Civil Society Functions Family. (2015, july). *bmfsfj*. Retrieved from Federal Ministry: <https://www.bmfsfj.de/blob/95290/050ecb5bab79593e7c4b3f1a6c3bad6e/selbstdarstellungsflyer-englisch-data.pdf>

67

FGYO-supported training courses. (2017, 11 02). Retrieved from fgyo.org: <https://www.fgyo.org/resources-publications/fgyo-supported-training-courses.html>

IJAB. (n.d.). *IJAB*. Retrieved from <https://ijab.de/en/partner-countries/greece>

krzyzowa keisau. (n.d.). Retrieved 2020, from <https://www.krzyzowa.org.pl/en/ofundacji-3/historia-fundacji-2#the-foundation-today>

OFAJ/DFJW. (2010). *ofaj-dfjw-balkan* . OFAJ/DFJW.

OFAJ/DFJW. (2017, 08 31). *Balkans - Dialogues for a european future*. FGYO. Retrieved from fgyo.org: <https://www.fgyo.org/media/ofaj-balkans-dialogues-for-a-european-future.pdf>

OFAJ/DFJW. (2019). *fgyo-institutional-brochure*. Retrieved from The Fraco-German Youth Office: <https://www.fgyo.org/media/fgyo-institutional-brochure.pdf>

Office franco-allemand. (2019, April 4). Retrieved from FGYO: <https://www.fgyo.org/resources-publications/fgyo-self-portrayal-short-version.html>

PFGA. (2020). *Franco-German Journalism Prize*. Retrieved from pfja.eu: <https://pfaj.eu/>

Regional Youth Cooperation Office. (2019). *RYCO*. Retrieved from https://www.rycowb.org/?page_id=152

Service Civil International. (n.d.). Retrieved 02 07, 2018, from SCI: <http://www.sci.ngo/who-we-are/history>

UN Volunteers. (n.d.). Retrieved 02 12, 2018, from UNV.org: <https://www.unv.org/about-unv/who-we-are>

Wikipedia. (2020). *Msza Pojednania*. Retrieved from https://pl.wikipedia.org/wiki/Msza_Pojednania

Wikipedia. (n.d.). *O Kółko της Krzyżowa*. Retrieved 2020, from https://pl.wikipedia.org/wiki/Kr%C4%85g_z_Krzy%C5%BCowej

Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία. (n.d.). Retrieved from Erasmus+: <http://erasmusplusyouth.gr/%CE%B2%CE%B1%CF%83%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CE%B4%CF%81%CE%AC%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82/%CE%BC%CE%B1%CE%B8%CE%B7%CF%83%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE-%CE%BA%CE%B9%CE%BD%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1-%CF%84%CF%89%C>

9.4 Άλλες πηγές:

SPD, C. D.-L. (2013). *DEUTSCHLANDS ZUKUNFT, KOALITIONSVERTRAG ZWISCHEN CDU, CSU UND SPD*. Union Betriebs-GmbH.

Οργανωση ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ. (2019). *Ελληνογερμανική συνάντηση νεολαίας στη Λειψία*. Retrieved from <https://filox.org/%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%BF%CE%B3%CE%B5%CF%81%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%AC%CE%BD%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CE%BD%CE%B5%CE%BF%CE%BB%CE%B1%CE%AF%CE%B1%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B7-%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CF%8>

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4561 ΦΕΚ Α'167/13.09.2018 (Κύρωση της Σύμβασης μεταξύ του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικογένειας, Τρίτης Ηλικίας, Γυναικών και Νεολαίας της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων της Ελληνικής Δημοκρατίας για τη συνεργασία στον τομέα της νεολαίας και την προετοιμασία για την ίδρυση ενός Ελληνογερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας.)

Υπουργείο Εξωτερικών, Οι διμερείς σχέσεις της Ελλάδας (Γερμανία), Retrieved from mfa.gr: <https://www.mfa.gr/blog/dimereis-sheseis-tis-ellados/germania/>

Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. (2020, Ιούλιος 4) Η Θεσσαλονίκη έδρα του Ελληνογερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας. Retrieved from [minedu.gov.gr: https://www.minedu.gov.gr/news/45646-04-07-20-i-thessaloniki-edra-tou-ellinogermanikoy-idrymatos-neolaias](https://www.minedu.gov.gr/news/45646-04-07-20-i-thessaloniki-edra-tou-ellinogermanikoy-idrymatos-neolaias)

Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. (2017, Ιούλιος 27) Υπογραφή Συμφωνίας Συνεργασίας και τροχοδρόμηση ίδρυσης Ελληνογερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας, για την εμβάθυνση των σχέσεων μεταξύ των νέων των δύο χωρών. Retrieved from [minedu.gov.gr:](https://www.minedu.gov.gr)

<https://www.minedu.gov.gr/news/29448-27-07-17-ypografi-symfonias-synergias-kai-troxodromisi-idrysis-ellinogermanikoy-idrymatos-neolaias-gia-tin-empvathynsi-ton-sxeseon-metaksy-ton-neon-ton-dyo-xoron-2>